

PISPALALAINEN

2019/2

Kaikkien Pispalalaisten olohuone.

Tietovisat Maanantaina
klo 19.00

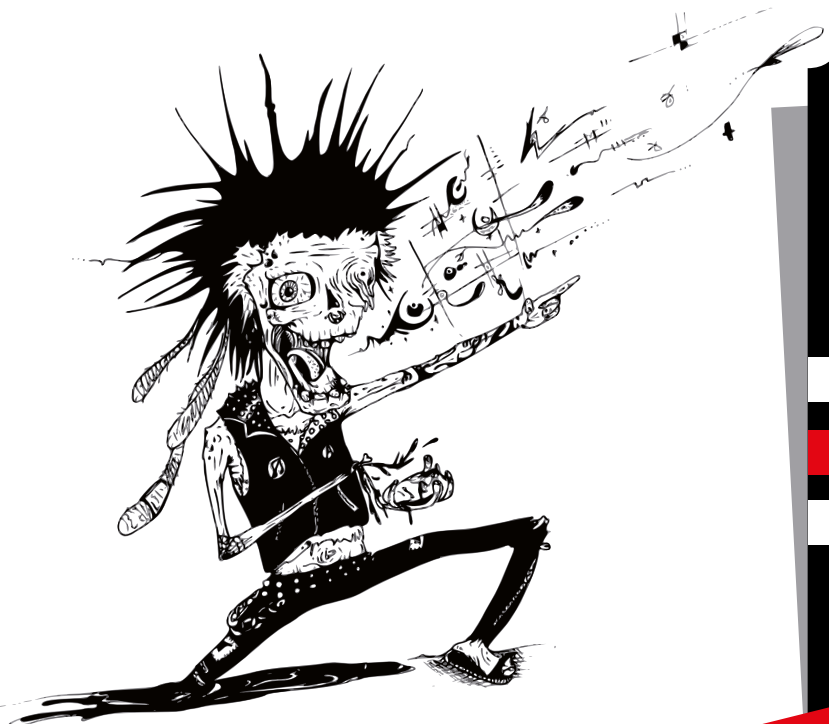
LIVEMUSAA
VIIKON-
LOPPUISIN

*Kurkkaa lisää
facebookista.*

*Soitinyhtyeistä ja hyvästä tunnelmasta pitävälle ihmisille.
Tabmelan viertotie 2, p. 222 3353, ark. 15-24, la 12-01, su 12-23*

VASTAVIRTA~KLUBI

*****

Avoinna:

Ma-Pe 15-02

La-Su 14-02

Tietokilpailu joka tiistai klo 21.30

Bingo joka keskiviikko klo 21.30

Bänditiedot: www.vastavirta.net

www.vastavirta.net | Pispalan valtatie 39 | Tampere

PISPALALAINEN

2 • 2019

Päätoimittaja

Katja Wallenius
katja.a.wallenius@gmail.com

Taitto

Alper Sevgör
www.sevgor.com

Toimitussihteeri/Mainosmyynti

Elias Mäkyne

Painopaikka

PunaMusta Oy

Painosmäärä

4700

Kustantaja

Pispalan Asukasyhdistys ry
pispalanasukas@gmail.com
www.pispala.fi/asy

Jakelu

Pispalalainen jaetaan kotitalouksiin Suur-Pispalan alueella: Ylä- ja Ala-Pispalassa, Tahmelassa, Hyhkyssä ja Santalahdessa.

Pispalalainen verkossa

www.pispala.fi/pispalalainen

Keskustellaan lisää Pispalan asukasyhdistyksen facebook sivulla.

Kansikuva: Maria Salangina

Vuosi 2020 on aivan nurkan takana

Eihän siitä ole kuin hetki aikaa, kun odotimme jännittyneinä vuosituhannen vaihtumista. Toiset ottivat uuden vuoden vastaan riemuiten, toiset maailmanloppua odottaen. Maailmanloppua ei tullut, monesta asiasta olemme saaneet uudella vuosituhannella iloita.

Entäpä sata vuotta sitten? Iloisella ja vallattomalla 1920-luvulla. Ensimmäinen maailmansota oli sodittu ja alkoi voimakas uudistumien kausi. Oltiin matkalla uuteen. Maailmalla elintaso nousi, kansalaiset keskiluokkaistuivat ja autoistuminen kasvoi. Energiasta suurin osa tuotettiin kivihiihellä, jonka osuus oli noin 70% energian käytöstä. 1920-luvulla osamaksukauppa yleistyi aluksi Yhdysvalloissa ja myöhemmin myös Euroopassa, kertoo Wikipedia.

Nyt vuoden 2020 kynnyksellä 1920-luvun uudistusten seuraukset tuottavat monille ilmastoahdistusta. Tulo- ja varallisuuserot kasvavat. Suomessakin rikkain kymmenes omistaa lähes puolet suomalaisten kaikesta omaisuudesta. Maailman mittakaavassa rikkain kaksi prosenttia väestöstä omistaa globaalisista varallisuudesta 51 prosenttia. Vaurain kymmenen prosenttia taas hallitsee peräti 85 prosenttia maailman varallisuudesta. Sata vuotta sitten alastomuutta alettiin pitää luonnollisena, tänään ollaan huolissaan nuorten sosiaalisen median kautta levittämistä alastonkuvista.

Pispalaa rakennettiin kiivaasti 1920-luvulla. Klubi-askien kannet täyttyivät rakennuspiirustuksista, pokasahat lauloivat, kirveet iskivät ja vasarat paukkuivat rytmikkääseen tahtiin. Näitä satavuotiaita ja vanhempiakin taloja on purettu valitettavan paljon. Aivan liian pitkään olemme saaneet odottaa suojelevaa kaavaa Pispalaan, ja suurella osalla aluetta odotus jatkuu. Enää yhtään vanhaa taloa ei saa päätyä saunanlämmitykseen tai kaatopaikan täytteeksi. Myös kaupungin rakennusvalvontaviranomaisten on ryhdistädyttävä ja otettava tiukempi ote rakennusten kunnossapitämisen valvonnassa vuonna 2020.

Kristallipalloon kurkistaessani näen vuoden 2020 hienona vuotena. Suojelukaava valmistuu, Haulitorni kohoo kohti Pispalan taivasta entistä ehompana, mäellä jatkuu yhteinen tekeminen niin asukkaiden, alueen yritysten kuin yhdistysten kesken, kaupunki hyvänä kumppanina.

Nyt kaikille piparintuoksuista joulun odotusta ja onnea tulevalle vuodelle!

Katja

HARJULLA ANSSI MÄNTTÄRI

Anssi Mänttari muutti Tampereelle vaimonsa työn perässä 1976 tienoilla ensimmäisen pitkän elokuvansa Pyhä Perhe ollessa valmisteilla. Edeltävään aikaan oli mahtunut niin näyttelijän, kuvausjärjestäjän kuin tuotantopäällikönkin pestejä jotka syvensivät suhdetta valkokankaan takaiseen maailmaan. “Siirryimme hiljalleen kohti Pispalaa asuttuamme pari vuotta Pyynikillä.” Mänttari avaa. Suhde Pispalaan vahvistui naapuri Hannu Salaman ja nyt jo edesmenneen kirjailija Hannu Ahon kanssa Pulterissa istuessa. “Minulle Pispala on eräänlainen pakopaikka, enkä tänne tullessani paljon liiku kotoa tai poistu Pispalasta” Helsingissä pääosin työskentelevä ohjaaja valottaa. Paikallaan oloon myötävai-kuttaa sekin, ettei harjun yli kulje kuin pikkubussi jonka tulevaisuus näyttäytyy epäselvänä. Mänttari kommentoi tilannetta kovin sanoin. “On törkeää ettei bussi kulje harjulle iltaisin. (Viimeinen linja lähtee keskustorilta arkena 18.46, lauantaina 16.36 ja sunnuntaina ei lainkaan; toim huom) Ne kaupunginvaltuustossa ilmeisesti kuvittelevat, etteivät autottomat vanhat

ihmiset käy iltaisin missään. Mäkeä ei ole vanhana helppo nousta jos vaikka kulkee kauppakassien kanssa. Joskus laskeskelin että harjulla oli käynyt 40 turistibussia kello kahteen mennessä.”

Liki 60-vuotisen taipaleensa turvin Mänttäriltä löytyy myös kärkevää sanottavaa teollisuuden nykytilasta. “Esimerkiksi Helsingissä oli vielä 1900-luvulla paljon persoonallisia teattereita jotka keskittyivät tietyn tyyllilajin elokuvaan. 2010-luvulla tilanne on se, että vaikka kävijämäärät ovat hyviä, kaikissa teattereissa pyörivät ison tuotannon ulkomaiset elokuvat ja katsottavissa olevien elokuvien määrä on pienempi kuin 1900-luvulla. Tilanne on siinäkin nurinkurinen, että vaikka elokuvan teknologiakustannukset ovat pienentyneet, suurimmaksi esteeksi muodostuu elokuvan levittäminen. Esimerkiksi Suomen suurin elokuvateatteriketju Finnkino on nykyään kiinalaisomisteen ja jos elokuva ei saa tarpeeksi katsojia ensimmäisissä näytöksissä, se heivataan suuremman budjetin elokuvien tieltä. Ei Finnkinon omistajia kiinnosta näytetäänkö

siellä suomalaisia elokuvia vaan paljonko lippuja myydään. Jos teatterit olisivat suomalaisomistaisia, niissä olisi enemmän pysyvyyttä. Nykyisellään, se kellä on laittaa eniten rahaa elokuvan mainontaan, voittaa myös kävijämäärissä Mänttari summaa.

Sosiaaliset kommentaarit ovat olleet Mänttärillä läsnä kautta uran. Pyrkinessään tekemään Runar Schildtin Kotiinpaluu-novelliin pohjaavaa kuvausta Suomen sisällissodasta, 80-luvulla toiminut Mainostelevisio kieltäytyi rahoittamasta teosta ja yhtiön silloinen edustaja kommentoi, että “mitä sä nyt alat vanhoja kaivelemaan”. Vastustusta tuli taistolaistenkin taholta, sillä teos kuvasi punaisten suorittamia laittomia teloituksia ja ajan tulehtunutta ilmapiiriä kunnistelematta kumpaakaan osapuolta. “Aikanaan elokuvantekijät olivat politisoituneita, mutta elokuvat eivät.”

Erikoisempi tapaus liittyy Hyvää yötä herra presidentti-elokuvan tekoon vuonna 1999. Teos kertoi pitkään sairaana olleen Kekkosen

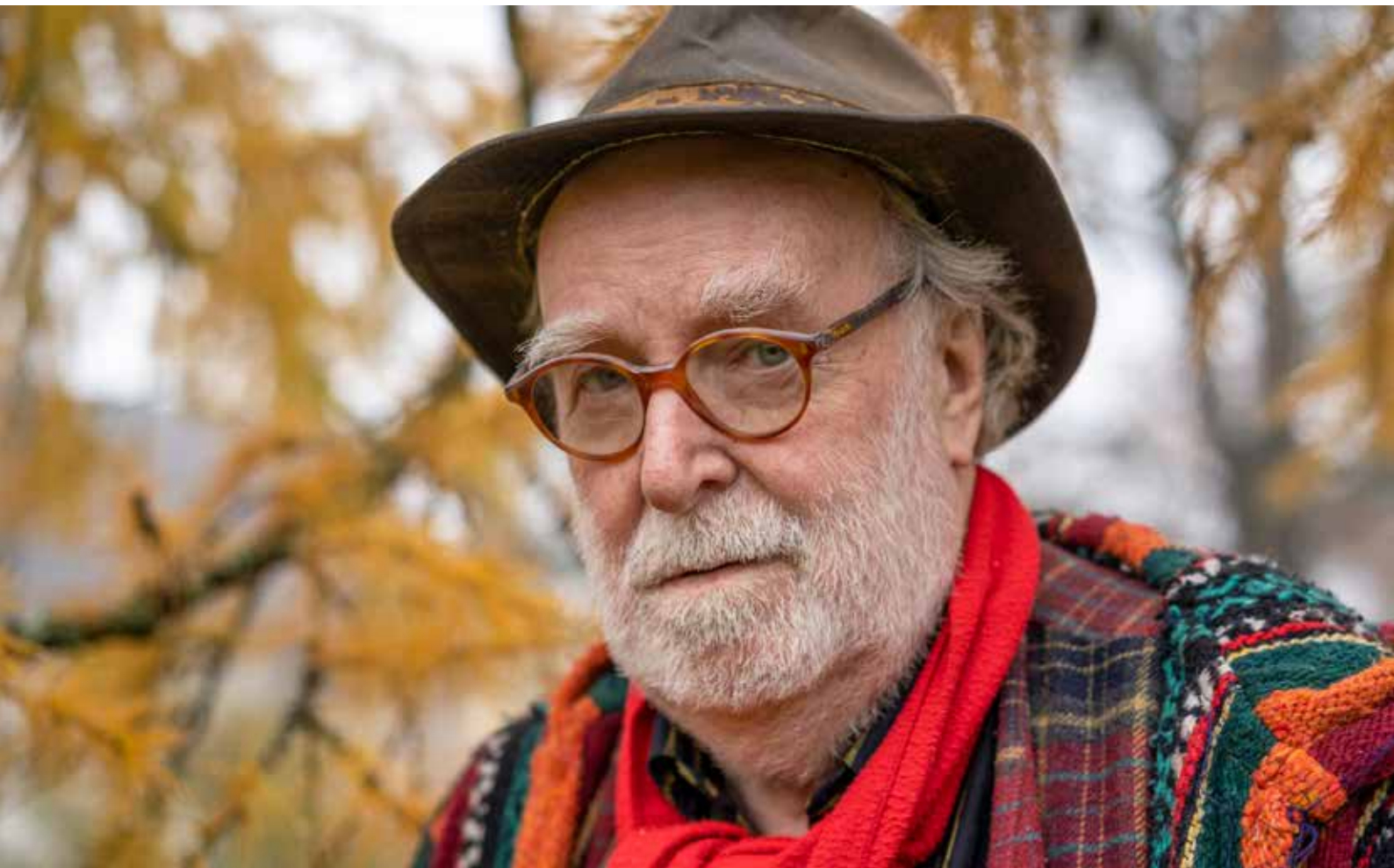
viimeisistä päivistä tämän ollessa nimellisesti vallassa. Elokuvan rahoitus oli saanut vihreää valoa Yleltä, mutta sopimus oli laatimatta. Mänttärille vakuuteltiin, että tuotanto olisi ”varma juttu”, mutta rahoitus peruttiin kolmen päivän kuvausten jälkeen. Syitä voi vain arvuutella. Mukana ollut Paavo Haavikko epäili rahoituksen tyyntymisen siihen, että teoksessa käsiteltiin silloista presidentti Mauno Koivistoa. ”En usko sen johtuneen Koivistosta sillä häntä käsiteltiin aika vähän. Ehkä se selviää joskus”. Omituinen tapaus poiki näytelmän Valtakunnassa kaikki hyvin. Teoksesta tuli Mänttärin mukaan erilainen ja vaikka Kekkonen ei ollut enää keskiössä, siinä häärväivät samat poliitikot kuin Kekkonen viimeisinä vuosina. Keskeytyneiden kuvausten taustoja avataan Youtubesta löytyvässä Mänttärin

lyhytdokumentissa See you some bloody day (2016) joka ammentaa dokumentaarisen muotonsa lisäksi science-fiction tarinoista sijoittuen vuoteen 2045.

Anssi Mänttärin uraan mahtuu monia vaihteita, mutta päälimmäisenä hänen laajaamittaista työtä elokuvan, television ja teatterin parissa voisi luonnehtia omaehtoiseksi. Projekteja on aina vireillä vaikka rahoitus on ollut toisinaan haastavaa. Vastoinkäymisistä huolimatta ohjaustöitä on ainakin 72 ja Mänttari on ollut mukana niin monessa tuotannossa, ettei tarkkaa lukua tiedetä edes Suomen elokuva-arkistossa. Viimeisimmän tiedon mukaan Mänttari on ollut töissä kaikkiaan 133 elokuvassa ja tv-tuotannossa. Todellinen luku lienee jotain 150 ja 200 väliltä, sillä CV:stä puuttuu töitä 60- ja 80-lu-

vuilta. ”Suomestakin löytyy liuta vain yhden elokuvan tekijöitä” Mänttari hymähtää. Tulevaisuudesta ohjaaja paljastaa, että muuttaman valmiin käsikirjoituksen ja 2020 ilmestyvän Yön pimeinä tunteina rikosmysteerialokuvan lisäksi haaveena on tehdä dokumentti Pispalasta. ”Se on subjektiivinen käsitykseni jossa kerron lapsenlapselleni Alvarille Pispalasta. Se jaotellaan neljään osioon joissa tarkastellaan Pispalan historiaa, taiteilijoita, arkkitehtuuria ja nykyisyyttä. Dokumentin osiot on tarkoitus sijoittaa eri vuodenaikoihin.” Voi tutustua Mänttärin Pispalaa odotellessa suosittelun tutustumaan hänen laajaan repertuaariinsa, sillä tuotannon laajuus maalaa kuvaa kulttuurityöstä jonka vaikutusta saatamme ymmärtää vasta ajan saatossa.

Kuvat: Maria Salangina
Teksti: Elias Mäkynen

PISPALAN SAUNAYHDISTYS 30V. RAJAPORTIN LÖYLYTTÄJÄNÄ

Pispalan saunayhdistys perustettiin huhtikuussa 1989 pelastamaan Rajaportin saunaa. Se oli ollut kylmillään kaksi vuotta viimeisten saunayrittäjien lopetettua toiminnan kannattamattomana. Saunaa uhkasi purkaminen, koska tontti oli kaavoitettu parkkipaikkaksi jo 1978. Joukko pispalalaisia asukas- ja kulttuuriaktiiveja huomasi saunan olevan historiallinen aarre. Tuohon aikaan Pispalassa oli vielä paljon vuokra-asuntoja ilman peseytymistiloja, tämäkin oli yksi syy saunan elvyttämiseen.

Yhdistys sai neuvottelujen jälkeen vuokrattua saunan Tampereen kaupungilta ja kunnosti sitä puolisen vuotta. Joulukuussa 30 vuotta sitten se avattiin taas yleisenä saunana. Alkuun sauna lämpeni vain kerran viikossa, mutta vähitellen kiuas opittiin lämmittämään hyvin ja sana hyvistä löylyistä ja kohtauspaikasta alkoi levitä. Saunapäivien lisääntyessä kävijöitä alkoi tulla muualtakin kuin Pispalasta, sillä Tampereella ei enää ollut muita perinteisiä saunoja. Vanhempi väki kaipasi tukevia löylyjä ja sosiaalista ilmapiiriä ja hiljalleen myös nuorempi polvi alkoi löytää saunan.

Nykyään sauna lämpenee neljästi viikossa yleisövuoroilla ja tarvittaessa tilausaunoina.

Kävijöitä on yli 20.000 vuodessa Suomesta ja maailmalta. Palvelut ovat laajentuneet vuosien aikana kahviolla, sen laajenuksella sekä hierontapalveluilla. Tapahtumia riittää esim. vuosittainen Suomalaisen saunan päivä, Tapahtumien yö ja sahdin valmistuksen SM-kisan Tampereen osakilpailu.

Asemakaavasuojeltu matkailukohde

Kaupunki suhtautui yhdistyksen alkuaikoina epäilevästi yleisen saunan menestysmahdollisuuksiin, mutta jo vuonna 1996 suhtautuminen oli muuttunut niin, että sauna ja sen ympäristö suojeltiin asemakaavalla ja vanha parkkipaikkakava siirrettiin Ö-mappiin. Yhteistyö kaupungin kanssa sujuu mainiosti ja Rajaportista on muodostunut

merkittävä kansainvälinenkin kulttuurimatkailukohde, jota kaupunki markkinoi aktiivisesti.

Oli luontevaa että kun Tampere julistautui Suomen saunapääkaupungiksi viime vuonna, se tapahtui Rajaportin saunalla. Saunayhdistys oli myös yksi Saunapääkaupunki-idean pääkehittäjistä.

Yhdistys jatkaa Rajaportin ylläpitoa tulevaisuudessakin kaupungin kanssa.

Saunominen ja Rajaportti tulevat olemaan merkittävä osa myös

Tampereen hakemuksessa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026. Olemme mukana myös suomalaisten saunayhteisöjen ja Museoviraston yhteisessä hankkeessa saada suomalainen saunominen Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon.

Historiaa julki netissä

Rajaportin historiasta on koottu viime vuosina arkistoa, joka julkaistaan pian netissä. Arkistossa voi tutkia aina 1880-luvulta asti Rajaporttiin, yleisiin saunoihin ja Pispalaan liittyviä aineistoja, videoiden, äänitteiden, valokuvien, artikkelien ja asiakirjojen kautta. Ensimmäinen versio arkistosta julkistetaan joulukuun alussa ja laajemmin materiaalia saadaan kevään aikana. Yleisöltä toivotaan kommentteja ja täydennysehdotuksia!

Yhdistyksen julkaisemasta saunan painetusta historiikista ”Puhraasta tuli” tehdään täydennettyä uusin tapainosta jonka on tarkoitus tulla painosta keväällä.

Teksti: Veikko Niskavaara

Lisää Rajaportista ja saunayhdistyksestä: <http://www.rajabortti.fi/>

Rajaportin nettiarkisto: <http://www.rajabortti.fi/arkisto/>

NAIVISTISTA IKONOGRAFIAA

Alpi Ikäheimonen sai tunnustusta 12 vuotiaana voittaessaan Tampereen kaupungin kouluisten piirustuskilpailun vuonna 1962. “Ajattelin mennä opiskelemaan Ateneumiin, mutta isä sanoi ettei taiteilijana pysty elättämään itseään saati perhettään ja että taiteilijat ovat muutenkin melkein kaikki juoppoja. Menin sitten Tampereen teknilliseen opistoon ja hyvä niin. Piirsin kuitenkin Tekussa paljon.” Innokas harrastus johti siihen, että Ikäheimosen humoristia kuvia julkaistiin ajoittain Aamulehdessä vuodesta 1977 1980-luvun alkuun. “Lehteen otettiin kuvia sen mukaan miten ne istuivat ajankohtaisiin aiheisiin” Ikäheimonen muistelee. Pian kuvia julkaistiin myös Tampereen uutisissa (nykyinen Moro) jossa ne ilmestyivät aika ajoin päivän kuvina. Ikäheimonen piirsi ohessa myös rakennus- ja vakuutusalan lehtiin.

Siirtymä ikonimaalaamiseen tapahtui 2000-luvun alkupuolella Ikäheimosen alkaessa toteuttaa pitkäaikaista haavetta oppia värimaalaamista.

“Menin Valamon luostarin ikoninmaalauskurssille ja olen käynyt siellä siitä asti. Paikka on todella miellyttävä. Valamossa saa korkea-

tasoista opetusta ja puitteet ovat muutenkin hyvät. Ruoka ja majoitustilat ovat myös mieleeni. Munkit valmistavat viinejä itse ja ovat alkaneet tekemään omaa viskiä. Tunnelma on erilainen kuin luostarista saattaisi ensiksi ajatella ja paikkana se on sellainen, että taiteilijakin viihtyy.”

Maalauskurssin ja ainutlaatuisen miljöönnä innoittamana Ikäheimonen alkoi tekemään taulusarjaa vanhasta Raja-Karjalasta kunnanosoituksena Valamon veljekkunnalle ja vanhalle Karjalaiselle elämäntavalla. Kiinnostus aluetta kohtaan yhdistyi myös saunaharrastukseen, Ikäheimonen kuuluu Kansainväliseen Savusaunaklubiin ja on tehnyt sen jäsenenä retkiä mm. Tverin Karjalaan sekä Kuujärvelle kokeilemaan vanhoja savusaunoja. Rajaportin sauna on hyvä paikka näyttelylle ja esillä olevat kuvat niin Rajaportista kuin Pispalasta ovat osoitus lämpimästä suhteesta lähialueeseen. “Minut kas-tettiin harjulla Rajaportin liepeillä kesällä 1950, aloitin 60-luvun lopulla judoharrastuksen Ahjolassa haulitornin juurella ja olen käynyt Rajaportillakin yli 20 vuoden ajan.” Kiitosta saavat myös Ahjolan vieressä toimiva hieroja-kuppa-

ri Tuula Anttalainen jonka luona Ikäheimonen on käynyt kuppahoidoissa säännöllisesti 20 vuoden ajan sekä Pulterin Kältsy jonka saavuttua Ikäheimonen on viihtynyt ravintolassa niin hyvän ruoan kuin rennon tunnelman merkeissä. “Olen iloinen siitä, että tauluni on nyt esillä Pulterissa. Tällä hetkellä työn alla on naivistinen taulu entisaikain Hymy-Latesta ja Latzarellasta.” Maalari paljastaa. Taiteellisia esikuviaan hän ei nimeä, sillä joukossa on “lukematon määrä naivisteja ja vanhoja mestareita joiden taulujen edessä hän vain hiljenee. “Olen nähnyt niitä muun muassa Art Pispalan taide-talossa jonka Petri Nieminen myös kehysti Pispala-aiheiset tauluni.” Ikäheimonen naurahtaa. Hiljainen hartaus istuu myös uskonnolliseen ikonografiaan ja kenties siksi Ikäheimosen töitä saa postikortteina myös Valamon luostarista.

Alpi Ikäheimosen näyttely Rajaportin kahviossa on nähtävissä joulukuun loppuun saakka.

Teksti Elias Mäkynen
Kuva: Maria Salangina

LUVATONTA RAKENNUSTEN PURKAMISTA HYHKYSSÄ

Kolmella pihamaalla kaadettiin useita puita ja kahdesta talosta poistettiin ikkunat, rikottiin kattoa ja jätettiin kaikki ovet auki.

Lokakuinen syysilta täyttyi naapuruston kauhistelusta, kun Hyhkynkatu 24 ja Karvolankuja 4:n alueella oli aloitettu rakennusten purkutyöt tiettävästi ilman purkulupaa. Hätääntynyt naapuri otti yhteyttä Pispalan asukasyhdistykseen, joka alkoi selvittää tapausta. Asia varmistui Tampereen kaupungin rakennusvalvonnasta seuraavana päivänä Pekka Pohjosen viestillä: ” Olen keskeyttänyt tänään 22.10 purkutyöt puhelimesa omistaja Ari Helmisen kanssa.”

Kolmelle talolle Karvolankuja ja Hyhkynkadun välisellä alueella on haettu purkulupaa uudisrakennusten rakentamista varten. Maakuntamuseon Hyhkyn inventointiraportissa tätä aluetta on pidetty omana maisemallisena kokonaisuutena.

”Vehreät, suuret tontit, väljästi sijoiteltuine rakennuksineen ovat laadukas ja viihtyisä kokonaisuus.”

Purkuluvassa lausuntokierros. Asiaan selvyys ennen joulua.

Naapurustossa ollaan luonnollisesti huolissaan: - Rakennuttajaa en ole tavannut, mutta naapurini tuli pyytämään allekirjoitusta naapureiden kuulemiseen purkulupa-asiaan maanantai-iltana 14.10. Hänelle sanoin, että minun täytyy hieman miettiä tätä asiaa, sillä en tunne tilannetta. Tutustuin alueesta tehtyyn inventointiin ja lähetin omat ajatukseni purkamisesta rakennusvalvontaan. Jo seuraavana maanantaina 21.10. kahdessa rakennuksessa oli purkutyöt käynnissä. Tonteilla kaadettiin puita ja purettiin ikkunoita. Lähetin silloin rakennusvalvontaan kirjeen, jossa kysyin, onko purkulupa jo tullut. Purkuluvan käsittelyyn menee yleensä kaksi kuukautta, joten olin ihmeissäni, kuinka joku on saanut luvan alle viikossa. naapuri kummastelee.

-Nyt kahdesta rakennuksesta on poistettu ikkunat ja ovet ovat selälään auki. Omalle pihalleni näkyy, että toisen talon kattoa on rikottu. Toisen talon kellarista on näkynyt valoa illalla, joten ilmeisesti siellä on sähköt edelleen kytkettynä. Suoraan sanottuna minua oikeasti pelottaa nykyään täällä. Kukaan ei halua lähistolleen tätä yhtälöä: kylmilleen jätetty rakennus, sähköt päällä, vesi menee sisään avoimista ikkunoista ja kaikki ovet ovat auki. Jos jommassa kummassa talossa syttyy tulipalo, kaikki naapurit ovat hengenvaarassa.

En ymmärrä, kuka uskaltaa ottaa näin suuria riskejä, sillä tuskin mikään vakuutus korvaa, jos talot on tahallisesti rikottu ennen purkulupaa. En ymmärrä myöskään tuota purkuvimmaa. Tampereen kaupungin tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tähän

tavoitteeseen ei päästä siten, että jätetään joskus yksi pihvi syömättä vaan kaikki elämän osa-alueet tulisi olla mukana. Rakentamisen puolella tulisi kehittää kiertotalouden mukaista rakentamistointimintaa, jossa kertaalleen käyttöön otetut luonnonvarat säilytetään mahdollisimman pitkään mm. korjaamisen, uudelleenkäytön ja kierrätyksen avulla. Kaikki kolme rakennusta voidaan korjata ja mahdolliset uudet tarpeet sovittaa olemassa olevaan rakennuskantaan. Rakennuksia voidaan hallitusti laajentaa ja tonteille voidaan ohjata lisärakentamista olemassa olevan asemakaavan ja aiemmin tehdyn inventoinnin huomioiden. Purkamista tulisi välttää viimeiseen asti, toteaa kiistanalaisten rakennusten lähistöllä asuva naapuri.

Luvatonta Puunkatkoa

Tonteilta oli myös kaadettu jo useita koivuja ja omenapuita luvatta. Asemakaava-alueella naapureita tulee informoida puiden kaadosta ja jos erimielisyyttä asiasta on, sen ratkaisee alueen tarkastusinsinööri ohjeistuksen mukaisesti. Lupa puiden kaatamiseen on myönnettävä (MRL 140 §), jos toimenpide ei vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuva. Tampereen kaupungin rakennusjärjestyksen 49 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää korvaavia istutuksia.

Onko ikkunoiden poistaminen purkamista?

Tähän kysymykseen emme saaneet vastausta tarkastusinsinööri Pekka Pohjaselta tai rakennustarkastusinsinööri Jyrki Ottmanilta. MRL:n (maankäyttö- ja rakennuslaki) 166 §:n mukaan vastuu rakennuksen kunnossapitamisesta kuuluu rakennuksen omistajalle. Onko mahdollista pitää rakennus turvallisena ja hyväkuntoisena, jos siitä poistetaan ikkunat ja päästetään sitä kautta mm. sadevesi rakennuksen sisään? Turvallisuuksiin vedoten rakennuksista oli poistettu palotikkaat todeten: ”ettei teinit saa päähänsä kiivetä katolle.” Vastuu rakennusten kunnossapitamisen valvonnasta kuuluu kaupungin rakennusvalvontaviranomaiselle eli käytännössä kunnan rakennusvalvontayksikölle.

NURKKA-PUATI AVOINNA:

LA	25.11	klo 12-18
Su	26.11	klo 12-18
MA	28.11	klo 12-18
KE	4.12	klo 12-21
TI	10.12	klo 12-20
LA	14.12	klo 12-18
Su	15.12	klo 12-20
TI	16.12	klo 12-18
PE	20.12	klo 12-20
LA	21.12	klo 12-18
Su	22.12	klo 12-18

TERVETULOA
Nurkkapuati on fuusunkissa

Jouluntunnelmaa Nurkkapuadista

Mäkikatu 18:n kulmassa Nurkkapuati heräilee taas kesäuniltaan. Puati oli pitkään Kulmalan Kirsin haaveissa ja muutamien mutkien kautta haaveesta tuli totta. Tunnelmallinen Nurkkapuati on avoinna ”joskus ja jouluna”.

Puadissa on lähestulkoon kaikki itse tehtyä tai ainakin tuunattua. Tarjolla on monenlaista sisustus- ja lahjavaraa: kynttilöitä, kransseja, villasukkia, huovutustöitä ja koristeita.

Poikkea glögilasillisella rauhoittumassa ja osta jotain läheiselle tai itselle iloksi!

Kirsi

MIINA SILLANPÄÄ JA KANSALAISVAIKUTTAMISEN JUURET

Tiistainen syyssää alkaa tasaisella tihkulla. Epäilykseni herää sillä, sääennusteet ovat povanneet kehoa keliä.

Sade kuitenkin hellittää reilusti ennen ohjelman alkamista ja aurinko maalaa Tampere-taloa ympäröivän ruskan tavalla, joka pistää arvostamaan syksyn väriloistoa. On lokakuun ensimmäinen päivä ja Tampere-talolla vietetään kansalaisvaikuttamisen juhlapäivää peräti viidettä kertaa. Juhlapäivä on saanut alkunsa Miina Sillanpää-seuran aloitteesta ja on nykyisin myös suositeltu liputuspäivä sillä 1.10.1906 Suomen suuriruhtinaskunnassa astuivat voimaan valtiopäiväjärjestys ja vaalilaki jotka antoivat kansalaisille ennenkuulumattomat oikeudet.

Pispala Paviljonki mukana

Olin päätenyt tapahtumaan Pispalalaisen edustajana ja siksi keskityin tekemään huomioita Tampere-talon ulkopuolelta Pispalan paviljongissa, mutta tapahtuma oli kokonaisuudessaan laaja. Useat kymmenet tamperelaiset yhdistykset esittelivät tapahtumassa toimintaansa niin Tampere-talon sisä- kuin ulkopuolella ja talossa ollut ruuhka ajoi ihmisiä tasaisesti tuulettumaan myös pihamaalle. Ulkosalla oli Paviljonkeja Pispalan yhdistysten ohella niin Punaiselta ristiltä kuin Tampereen kulttuuripääkaupunkihankkeen tiimoilta. Pispalan paviljongissa esillä olivat Pispalan kirjaston ja seurakunnan

edustajien lisäksi Tahmelan Huvila, Pispalan asukasyhdistys, Rakkenskulttuurikeskus Piiru sekä Rajaportin Sauna. Olipa paikalle saatu myös Pispalassa asuvia taiteilijoita kuten skottirunoilija Donald Adamson ja trubaduuri Folkjyväskylä joka viihdytti yleisöä niin balladien, räpin kuin kurkkulaulunkin merkeissä. Kävijöitä ilahdutti myös Onnennopiksi ristitty peli, jolla saattoi voittaa Pispala-aiheista tavaraa kuten Pispalan omaa kahvia, Pispala mukeja ja vapaa-lippuja Rajaportin saunaan, vain muutamia mainitakseni. Moni utelias nappasi mukaansa myös Pispalalaisen vanhoja numeroita. Palatkaamme kuitenkin vielä tapahtuman innoittaneeseen Miina Sillanpäähän (1866–1952). Miksi Sillanpää liitetään päivään jonka tapahtumat tuskin ovat yksin hänen kontollaan?

Yksi syy tapahtuman ajankohdalle on, että Sillanpään virallisena syntymäpäivänä 4.6 vietetään jo puolustusvoimien lippujuhlaa ja

vaikka Sillanpää ei voisiakaan suoranaisesti yhdistää valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain toimeenpanoon vuonna 1906, oli hän aktiivinen toimija kansalaisyhteiskunnassa jo 1900-luvun taitteessa. Vaikka Sillanpään osallisuutta kansalaisyhteiskunnassa ei voikaan osoittaa päivän tarkkuudella, hän aloitti yhteiskunnallisen työnsä selvästi jo vuonna 1901 Helsingin Taloustekijäin Yhdistyksen palvelijatarikodin ja paikanvälitystoimiston johtajana.

Aiempina vuosina naispuolisella palvelusväellä ei ollut kunnollista ammattiyhdistystoimintaa, mikä näkyi heidän kehoissa palkoissaan ja epävarmoissa tulevaisuudennäkymissä, joita Sillanpää pyrki parantamaan naisasialiikkeen puitteissa. Vuonna 1904 Sillanpää liittyi suomalaisen äänioikeististelun ja autonomiapyrkimysten innoittamana Suomen Sosiaalidemokraattiseen puolueeseen. Osuus työläisnaisliikkeessä teki hänestä kuuluisuuden lisäksi Suomen ensimmäisen naispuolisen

AY-johdajan. Sillanpään yhteiskunnallinen vaikutusvalta kulmineitui vuoden 1907 vaaleissa saadun eduskuntapaikan lisäksi historialliseen säröön lasikatossa poikien hänelle Suomen ensimmäisen naisministerin salkkun vuonna 1926. Vaikka sosiaaliministerin pesti oli lyhyt, oli Sillanpää myös sen jälkeen vahvasti muovaamassa suomalaisen hyvinvointivaltion

kehitystä mm. Äitiyppakkauksen, ensi- ja turvakotien, lastensuojelulain ja "Lex Miina"-nimisen kotiapulaisten oikeuksia parantaneen lain valmistelussa. Nämä pyrkimykset osaltaan selittävät Kansalaisvaikuttamisen juhlapäivän ja Sillanpään kytkemistä vuoden 1906 lakimuutosten alulle sysäämään kansalaisvaltiokehitykseen.

Olin itse pimennossa tapahtuman historiasta ja tunnustan häpeäkseeni, etten muista edes kuulleen Miina Sillanpäästä ennen tätä syksyä. Se itsessään on vahva peruste Suomen historiaa läpileikkaavien juhlapäivien olemassaololle ja tunnustus sille, etteivät Sillanpään kaltaiset Suomalaista kulttuuria muovanneet merkkihenkilöt jäisi sukupolvien väliseen unholaan.

Teksti:Elias Mäkyne
Kuvat: Erkki Kesti, Maria Salangina

PISPALAN KIRJASTON UUSI JÄRJESTELMÄ ON VALMIS

Asiakaskäyttöinen kirjojen hakemisto löytyy nyt netistä.

Pispalan kirjastolla ei ole ollut ennestään kirjastojärjestelmää, jota kirjaston asiakkaat voisivat käyttää omilta kotikoneilta tai kännyköiltä käsin. Nyt tähän on kuitenkin tulossa muutos, koska pari vuotta sitten aloitettu suuri ponnistus on saatu valmiiksi.

Vuoden 2017 aikana kirjastolla huomattiin, että käytössä ollut, jo vuosia vanha kirjastojärjestelmä oli vanhentunut ja se päätettiin uusia. Korvaavaksi järjestelmäksi valikoitui niin sanottuun avoimeen lähdekoodiin perustuva kehuttu ”Koha”-kirjastojärjestelmä. Avoimuus tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että järjestelmä on ilmainen ja sen käyttäjät ympäri maailmaa osallistuvat jatkuvasti päivitys- ja kehitystyöhön.

Vanhasta tietojärjestelmästä uuteen siirtyminen ei ole koskaan täysin vaivatonta, mutta Pispalan kirjaston osalta projektia helpotti huomattavasti kirjastoaktiivien ja -työntekijöiden asiantuntemus. Käytännössä uusi ja moderni kirjastojärjestelmä saatiin toimintakuntoon ilman ulkopuolista rahoitusta ”oman väen” avulla.

Samalla kirjastokokoelmien siirtäminen järjestelmästä toiseen on mahdollistanut kokoelmainventaarion tekemisen. Voidaankin sanoa, että tällä hetkellä Pispalan kirjaston kokoelmat ovat paremmin saavutettavissa kuin koskaan ennen.

Selaa kokoelma kotisohvalta

Pispalan kirjaston kokoelmia pääsee siis nyt selailemaan kuka tahansa kotisohvaltaan osoitteessa <https://kirjasto.dy.fi/>. Linkki löytyy myös Pispalan kirjaston Facebook-sivuilta sekä kirjaston kotisivuilta. Hakutoiminnot toimivat kuten muissakin kirjastoissa. Huomattakoon, että jos kiinnostavan kirjan kohdalla lukee ”varastokirja”, kannattaa ottaa suoraan yhteyttä kirjastohenkilökuntaan esimerkiksi Facebookin, sähköpostin tai puhelimen avulla. Tällöin kirjastotyöntekijä hakee kysytyn kirjan varastolta, toimittaa sen kirjastolle ja ilmoittaa asiasta kirjakyselyn tehneelle henkilölle.

Uuden kirjastojärjestelmän ehkä mielenkiintoisin ominaisuus on ”Listat”, johon kirjastotyöntekijät

voivat koota erilaisia teemakokonaisuuksia. Tällä hetkellä listojen kautta voi päästä selailemaan muun muassa kokoelmista löytyviä Pispala-aiheisia kirjoja, dekkarikirjoja, scifi-kirjoja tai vaikkapa satu- ja sarjakuva-kokonaisuuksia. Tavoitteena on, että uusia listoja luodaan jatkuvasti ajankohtaisista ja mielenkiintoisista aiheista.

Kaiken kaikkiaan tuore kirjastojärjestelmä antaa pispalalaisille uudenlaisen mahdollisuuden tutustua lähikirjaston kokoelmiin helposti ja vaivattomasti. Pispalan kirjaston suurelta osin lahjoitusten avulla karttavat kokoelmat eivät luonnollisesti ole verrattavissa laajuudessaan kunnallisten kirjastojen kokoelmiin, mutta valtavasti mielenkiintoista aineistoa Pispalan kirjasto kuitenkin pitää sisällään. Niteitä kokoelmasta löytyy yli 14.000 ja viime aikoina kokoelmiin on lisätty runsaasti uutuuskirjallisuutta. Käytännössä kirjastosta löytyy kaikkea sitä, mitä lähikirjaston kokoelmista voi olettaakin löytyvän. Tervetuloa tutustumaan yhteisen kirjastomme kokoelmiin!

Teksti:Jussi Lahtinen

50v

50v

MAAILMAN AINOA AITO PISPALALAISRAVINTOLA!

PISPALAN-PULTERI

AVOINNA

MA-TO 11-00
PE 11-02
LA 12-02
SU 12-00

KEITTIÖ AVOIN

MA-TO 11-21
PE 11-22
LA 12-22
SU 12-19

RUOKA-ANNOKSIA

Lohta
Lihapullat
Silakkapihvit
Maksaa kermakastikkeessa
Vuohenjuustobroileri
Superpihvi maun mukaan
Hampurilaisannoksia
Kasvisannoksia
Pikkuannoksia

JUOTAVAA

A-OIKEUDET

VUODESTA 1968

Pispalan valtatie 23 * puh. 050-452 3465 * www.pispalanpulteri.fi

K Market

TAHMELA

KASVIMAIDEN LEUKKU VOI HYVIN, KIITOS!

Jos olet yksinkulkija, tervehdi parilla sanalla toista yksinkulkijaa.

Oli hän sitten sitten pieni napero tai vanha hapero. Voit herättää sekä olevaisen että sellaisenkin joka luulee lakanneensa olemasta. Ja olevaisten suureen heimoon kuuluvat myös mielikuvitusolevaiset. Pysähdyin syyskylmällä Lastenpuistoon Kurpitsatalon viereen tarvekaluvaraston tuntumaan, jättikuusen luo. Hämmästyin. Luulin että muuan ystäväni, kasvimaan vartija Leukku, koko nimeltään Ukko Lukko Leukkuleuka Alikynsi-Kokkonen, olisi lakannut olemasta. Tiesin kylä että maastahan tuo louhikäärmeen muotoinen ukko oli tullut ja maaksi hänen pitää tuleman, mutta siinähan tuo Leukku vartioikin vahvana ja vihreänä! Lähes nimensä pituisena. Tiukka, kivisilmäinen katse harjulle päin!

- Näytät reippaalta, tervehdin.

Omenaista tuoreutta poskissasi ja tuo ylväs ryhti!

Kasvojen kohotuksessako ole käynyt vai pakurikäpäkääreissä? Saammeko ottaa kuvan, viittoilin apumieheni suuntaan.

- Filmille vain, käyhän se! Vähän kohotettiin joo, koko yläpuolinen varteni vinssattiin ja kaulaan sain muoviputkesta tukea, pientä rappeumaa se vain. Harmittaa tuo luonnonvastainen muoviosa.

Kyykistelin ja vain vaivoin huomasin, että Leukun kaulasta todellakin paistoi hieman sähkötöistä tuttua kermanvalkeaa suoajaputkea.

- No, harva tässä enää kulkee ilman metalleja, muoveja, peruukkeja. Ja verkottuakin pitää.

Itsellenikin amalgaamia poski-

hampaassa ja nämä kultasankaiset rillit, availin Leukulle suutani näyttäen hammaspaikkaani.

- Puhun tuosta kaulastani jälkitaikastuksessa, keväällä vasta ottavat vastaan, Leukku totesi ja vilautti paperille painettua vegaanin ruokavalio-ohjelmaa.

- Muistatko plastiikkatohtorisi nimeä?

- Enpä saanut siinä toimenpiteen aikana kysytyksi: siinä hääri ympärilläni koko joukko valkotakkisia. Jos heitä tavoitat, kiitäpä oikein isolla ruusukimpulla... Oikopäätä vai mitä Hatanpäätä, tätä koko sairaalaa.

Kerro että Tahmelan jättiläinen, Seitsemisen metsistä lentänyt, Pyhäjärvelle pyyhkäissyt, kasvimaan vartijaksi vuonna 2013 ylennetty,

voi oikein hyvin. Omenoita olen popsanut hehtokaupalla ja muutama yön vartioinut-noin niin kuin oman toimen ohella myös paria telttailijaa. Tässä kun ollut näitä tapahtumia, 240 vuotta sen semmoista.

Ei niille kaikille hotelleja löydy ja lupasin puistopaikan. Mutta ei tästä sen enempää tarvitse lehtiin kirjoitella.

(Lupasin etten kirjoittele lehtiin, ainakaan päälehtiin. Vaikka näihin päälehtiin pää- ja kaula-asioista juuri pitäisi kirjoittaa.)

Kyselin vielä Leukun silmäin kunnosta. Silmiä kuulemma pitäisi tarkentaa hieman ja sutaista sähkökettä. Ehkä optikon rillintapaisetkin ylentäisivät ilmettä. Hammasrivistöä ihaillessani muistin tulen iskennän. Leukkuhan karkotti joitakin kasvivarkaita vuonna 13 leiskauttamalla nielustaan oikein kunnan pelottelulieskat.

Tästä leiskaus- ja liekittelytaidoista ukko Leukku ei erityisemmin halunnut puhua, mainitsi vain, että tulien vartiointi on aivan uusi työkenttä, yhdelle ukolle aivan liikaa.

Mutta onneksi Saunafestivaalissa ja Sadonkorjuujuhlassa palkataan erikseen tuliryhmiä. Leukku lohdutautui. Ja minä lisäsin että Pirkanmaan Pelastuslaitoksestakin saattaa saada avun tynkää. Muistutin numerosta 112.

Otuksen korjaustoimista kiittäen ja Hyvää Joulua toivottaen.

Teksti: Marita Peltoniemi

Kuva: Risto Veijola

TAIDETILA PELTO

Ohjatut tunnit
Tilavuokraus
Tapahtumat
Valokuvastudio

Mariankatu 24 Tampere
www.artpelto.fi

JALKAHOITOLA

Jalka- ja haavahoidot
Tarvittaessa teemme kotikäyntejä
Myynnissä myös lahjakortteja

Pispan palvelukeskus

Simolankatu 4 B
katutaso, esteetön kulku

 040 481 9339

Merja Vataja
sairaanhoitaja
Tervetuloa!

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

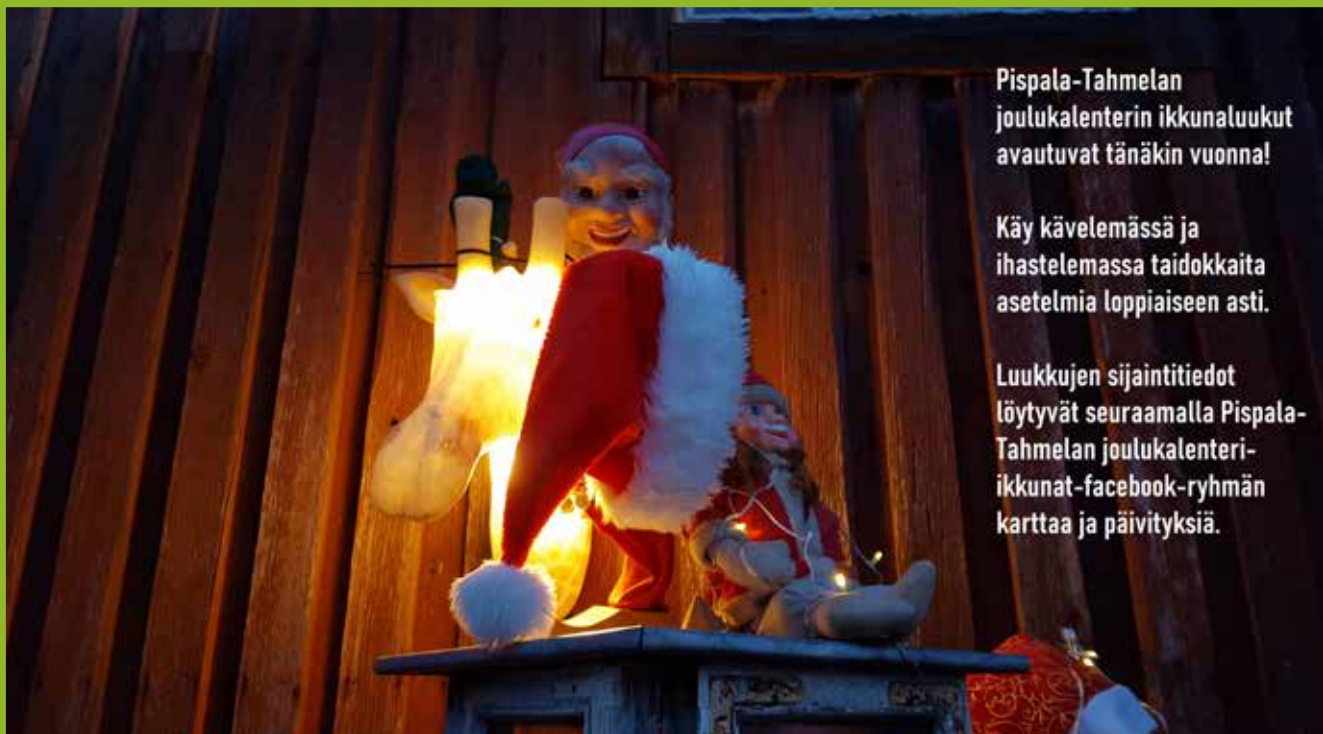
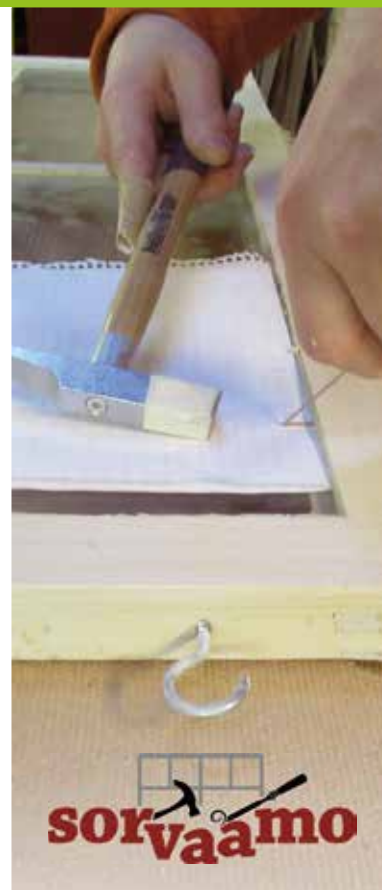
Sorvataanko sinusta korjausrakentaja?

Jos olet työtön tai kotoutuva nainen tai mies ja korjaaminen kiinnostaa, tule työkokeiluun.

Kokeilun aikana suoritat työturvallisuus- ja tulityökortin ja hankit muuta koulutusta tarpeen mukaan. Tehdyistä töistä kokoat itsellesi portfolion työnhakua tai jatko-opintoja varten. Hankkeen aikana tallataan jatkopolkuja töihin yrityksiin tai opiskelemaan.

Lisätietoja: www.sorvaamohanke.fi - puh: 040 130 4854

Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Tampereen kaupunki.

Pispala-Tahmelan
joulukalenterin ikkunaluukut
avautuvat tänäkin vuonna!

Käy kävelemässä ja
ihastelemassa taidokkaita
asetelmia loppiaiseen asti.

Luukkujen sijaintitiedot
löytyvät seuraamalla Pispala-
Tahmelan joulukalenteri-
ikkunat-facebook-ryhmän
karttaa ja päivityksiä.

PISPALAN JOULUMYYJÄISET

HAULITEHTAALLA

Haulikatu 8

maanantaista 16.12. – keskiviikkoon 18.12.2019

joka päivä klo 13–20

kymmeniä myyjiä, kahvila, kansankeittiö,
elävää musiikkia ja lapsille omaa puuhaa

avaimenperiä, herkkuja, hilloja, hopeakoruja, joulukoristeita,
kastikkeita, kirjoja, kortteja, lapasia, linnunpönttöjä,
makeisia, neuleita, sisustustavaraa,
sytykkeitä, sätkyukkoja, villasukkia
ja paljon, paljon muuta

tarjolla pieneen nälkään makeita
ja suolaisia leivonnaisia sekä
isompaan kuumaa keittoa

klo 17 alkaen musiikkiesityksiä

ma Junnu Ikonen
ti Oksetti
ke mariAtom

järjestää

Pispalan Kirjastoyhdistys ry
ja muut alueen yhdistykset

Kotiseutuyhdistys Pispalan Moreeni 50v

Alkutaival

Pispalan yhdistysten täyttäessä tänä vuonna pyöreitä, nousee kiistatta vanhimmaksi juhlijaksi kotiseutuyhdistys Pispalan Moreeni ry joka täyttää kunniakkaat 50 vuotta. Ajatus kotiseutuyhdistyksestä syntyi vuonna 1968 toimittaja Toivo Järvisen aloitteesta. Asiasta kokoustiin ensi kertaa 31.3.1969; Kalle Kaiharin, Tapio Ahosen, Toivo Järvisen, Kaarlo Honkasalon ja Pentti Lahti-Nuutilan ollessa läsnä (Pispalalainen 2/2009). Silloisen puheenjohtajan Matti Järvisen (Toivo Järvisen pojan) 1981 pitämässä esitelmässä hän mainitsee isänsä ja tämän kumppaneiden kehitelleen järjestön perustamista 1969-kevään aikana ja järjestäneen yleisen perustavan kokouksen toukokuun 20 päivä 1969 Ahjolan juhlasalissa Ylä-voiman kohdalla. Juhlasali oli pullollaan väkeä ja siitä eteenpäin Pispalan Moreeni ry on pyrkinyt tekemään Pispalaa ja sen historiaa tunnetuksi, edistämään ja ylläpitämään pispalalaisia arvoja sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Järjestön merkittävimpiin vedenjakajiin kuuluu kirjailija Lauri Viidan lapsuudenkodin ostaminen vuonna 1973 ja sen entisöiminen Lauri Viita-museoksi vuonna 1977. Väliin on myös mahtunut Pispalan haulitehtaan hallintaoikeuden hankinta vuonna 1990. Tässäkin lehdessä tiuhaan nähtyä tehdasta on kunnostettu ja entisöity siitä saakka ilman julkista taloudellista tukea, lainavaroin ja talkoovoimin.

Uudet tuulet ja perinnetiedon säilyttäminen

Pispalan Moreenin nykyinen puheenjohtaja Markku Komulainen saapui Tampereelle vuonna 2012. Ollessaan töissä Pispalan ja Länsi-Tampereen alueella hän ihastui Pispalaan koska se muistutti harjua ympäröivine järvineen kotiseutu Nurmekselta. “Tuntui siltä

ja myöhemmin varapuheenjohtajaksi. Niemelän menehtyessä 2017 Komulainen siirtyi puheenjohtajaksi. “Pidin ja pidän paikkaa ikään kuin pätevämmälle tekijälle, mutta mut on äänestetty puheenjohtajaksi kahdesti. Toiminta on ollut leppoisaa siksi, että Moreenissa on kannustava ilmapiiri ja ihmisiä joiden kanssa on helppo työskennellä ja tuoda omaa tulokulmaa

kuin olisi palannut kotiin. En ole huomannut isoissa kaupungeissa vastaavaa yhteishenkeä.” Komulainen toteaa hymyssä suin. Toiminta Moreenin tiimoilta alkoi silloisen puheenjohtajan Jari Niemelän pyytäessä Komulaista hallitukseen

esille.” Komulaisen mukaan Pispalan kulttuurin vahvuus on siinä, ettei toiminta Moreenissa tai sen ulkopuolellakaan nojaa vain yhden toimijan vaan laajemman verkoston varaan. Komulaisen mukaan Pispalassa on tukiverkosto joka aktivoituu sitä mukaa kun

joukkovoimalle on tarve. Kiitosta Pispalan historian tallentamisesta saavat eritoten Kirjasto- Sauna- ja Asukasyhdistys jotka ovat Moreenin ohella pyrkineet tallentamaan perinnetietoa ennen kuin se katoaa tietyn ikäluokan mukana. “Esimerkiksi Saunayhdistyksen kuvaprojekti on sillä saralla merkittävä hanke.”

Adopt a Monument

Keski-ikäinen Moreenikaan ei ole levännyt laakereillaan nuorempien yhdistysten touhutessa vaan lähivuosille on mahtunut useampia projekteja kuten alkujaan Skotlannista lähtenyt Adopt a monu-

ment-hanke vuodelta 2007 joka rantautui myöhemmin Suomeen. Hanke sai nopeasti tuulta alleen Pirkanmaalla jossa Adoptoi monumentti -toimintaa organisoivat museokeskus Vapriikissa toimiva Pirkanmaan maakuntamuseo. Maakuntamuseon ohjeistuksessa adoptoimisella tarkoitetaan jonkun apua tarvitsevan kohteen ottamista huolenpidon kohteeksi. Tarkoitus on, että vapaaehtoisryhmät huolehtivat kulttuuriympäristökohteista ja tekevät niitä saataviksi. Moreeni oli mukana adoptoimassa Pulterin vanhaa raja-aitaa joka kulkee Pyhäjärveltä Näsjärvelle. Aidasta on säilynyt Komulaisen arvion mukaan n. 800m-1000m. Parhaiten säilynyt osio on Pyhäjärven puolella Tahmelan kenttää vastapäätä. Toinen Moreenin adoptoima kohde on Punaisen tukkitien jalusta Pispalan valtien varressa. Kirkkoa vastapäätä oleva Pyhäjärven puoleinen jalusta on ainut fyysinen jäännös tukkiteistä ja 1800 luvun lopulta 1960 luvulle jatkuneesta tukinuitoperinteestä. Moreeni on rakentanut paikkojen varrelle kylttejä joissa kerrotaan monumenteista ja niiden kytköksistä lähialueen historiaan. Lisäksi Moreeni on ollut Tampereen kaupungin kanssa mm. Armonkalliolla ns. risutalkoissa poistamassa puustoa joka esti näkyvyyttä Pyhäjärvelle.

Kaupunkikulttuuria ja suunnitusta

Lopuksi on syytä mainita juhluvuonna 2017 syntynyt Citynomadi-sovellus jota voi seurata niin verkossa kuin offline-tilassa. Ci-

tynomadi on tamperelainen yritys joka on tehnyt mahdolliseksi listata eri kaupunkien karttoihin tietoja paikallisista kulttuurihistoriallisista kohteista.

Komulaisen mukaan pyrkimyksenä on tallentaa sovellukseen Pispalan kulttuuriperintöä, tehdä se näkyväksi ja tarjota käyttäjille perustietoa viihteellisen objektiivisesti, loukkaamatta kuitenkaan asukkaiden yksityisyyttä. “Tulevan kulttuuripääkaupunkihankkeen olisi tarkoitus mahdollistaa sovelluksen kääntäminen eri kielille sekä videoiden lisääminen sijainteihin. Projektin tiimoilta Pispalaan on merkitty jo 104 paikkaa tietoineen ja luvassa on vielä ainakin 2 uutta kohdetta. Kysyessäni Moreenin tulevaisuudesta Markku Komulainen kertoo, että tarkoituksena on löytää kulttuurihistoriasta innostuneita ja ojentaa kapulaa eteenpäin uudelle sukupolvelle. “Haaste on siinä kuinka siirtää Moreenin toimintaa eteenpäin mahdollisimman elävänä. Toiminnan pysyvyys on parempi Pispalassa varttuneilla ja asuvilla” Loppuun Komulainen toteaa, että vaikka Pispala muuttuu ja muutos on välttämätöntä, toivon ainutlaatuisen yhteisöllisyyden säilyvän niin järjestöissä kuin yrityksissä. Yhteisöllisyys ja kauneus ovat Pispalan vahvuuksia sekä kilpailuvaltteja ja niitä kannattaa vaalia.”

Teksti:Elias Mäkynen

www.pispalanmoreeni.fi

facebook.com/pispalasydamenasia

20 VUOTTA MUSIIKIN ASIALLA

Pispalan musiikkiyhdistyksen syntymäpäiviä juhlittiin Vastavirralla.

Ulkona sataa lunta, joka sulaa yhtä äkisti kuin on tullutkin, muttei pysty latistamaan Vastavirran hilpeää ilmapiiriä.

On 27. lokakuuta ja klubilla karkeleetaan Pispalan musiikkiyhdistyksen 20-vuotisjuhlien merkeissä. Tunnelma on korkealla kuin haulitorni ja tapahtumassa on laaja katkaus niin ruokapöydän antimien kuin bändienkin osalta. Yhtyeitä paikalle on siunaantunut 13 kappaletta, jotka edustavat laajaa tyyllilajien kirjoa mm. iskelmästä, tangoon, progeen, rockiin ja kantriin.

Yhdistyksen pitkäaikaisen aktiivin Ari "Selkä" Pulkkinen mukaan

kaikki bändit ovat pispalalaisia ja kutsuttu lauteille puskaradion kautta.

Pulkkinen on tuttu näky monissa Pispalan tapahtumissa ja hänet tunnetaan niin yhtyeistä Hauli Bros ja Selkä & Issias kuin myös yhtenä Pispala-Folkin järjestäjistä. Tätä artikkelia kirjoittaessani ja valmiin lehden ollessa käsissäni Selkä ja Issias-yhtye on julkaissut

uusimman levynsä (Ilmestymispäivä 15.11) jonka syntyä Pulkkinen taustoittaa eräänlaisena Hauli Brosin luovana venttiilinä. "Biisejä on syntynyt paljon, eikä niillä ole ollut sopivaa paikkaa Hauli Brosilla, joten Selkä & Issias on ollut sopiva vaihtoehto niiden julkaisemiseksi." Bändi itsessään on myös niin suuri, että sille on vaikea järjestää keikkoja. Tästä huolimatta yhtye keikkailee parhaansa mukaan ja seuraava keikka onkin määrä heittää Tampereelle tänä vuonna avatussa G-livelabissa.

Takana pitkä tie

Palataksemme takaisin musiikkiyhdistyksen toimintaan on huomioitava, että taival on ollut pitkä Pulkkinen mukaan uusi historiallisikin paikallaan. Viimeisin nimittäin sijoittuu vuodelle 2008 ja siinä välissä on tapahtunut niin hallituksen muutoksia, jatkuvaa Pispala-Folkin tason kohottamista kuin nuorille muusikoille suunnattu Musaa mäeltä-klubi, jota on järjestetty Tahmelan Kujakollissa. Klubin ajatuksena on esitellä uu-

sia bändejä ja antaa näille tilaisuus näyttää kyntensä live-yleisön edessä. Musiikkiyhdistys myös jatkaa suosittujen Musaa mäeltä-levyjen tekemistä, joissa on koottu yhteen pispalalaisia muusikoita ja heidän ystäviään.

20-vuotisen yhdistyksen tulevaisuudesta puhuttaessa Pulkkinen esittää toiveen, että yhdistyksen jäsenet ottaisivat aktiivisemmin osaa toimintaan, ja että siitä olisi paljon iloa ihmisille muuallakin kuin Pispalassa. "Toivon että saisimme

enemmän nuorta väkeä mukaan genre-rajoista riippumatta vaikka onhan meillä tähän hommaan hautapaikkasopimus”, Pulkkinen naurahtaa. “Musiikkiyhdistyksen pyrkimyksenä on ylläpitää kulttuuria ja järjestää ihmisille merkityksellistä tekemistä, eikä sitä varten tarvitse olla muusikko tai musikaalinen, tärkeintä on että diggaa musiikkia ja tekemistä ja on luonteeltaan pispalalainen.” Musiikkiyhdistys on siis kaikkea muuta kuin kuopattu kehäraakki, mutta jatkuvuus edellyttää myös ylisukupolvista innostusta ja siksi uudet aktiivit ovatkin toivottuja. Tulevaisuutta kannattaa kuitenkin odottaa sillä “Ensi vuonna on Pispala-Folkin 20v-juhlat ja siihen satsataan juhluvuoden kunniaksi kunnolla.” Ari summaa.

Teksti: Elias Mäkynen

Kuvat: Pispalan kirjastoyhd. ry

ERILAINEN KULTTUURIELÄMYS

Pispalan valtatievarrella sijaitsevassa olo-tilassa on mahdollista majoittua, järjestää juhlia, soittaa ja käydä tatuoitavana.

Kävijät ovat ihmetelleet, että Mikä vittu tää mesta on? Mika Ilmieniemi naurahtaa samalla, kun petaa sänkyjä tulevia vieraita varten. Olen Pispalan valtatiellä sijaitsee Olo-tila, joka toimittaa tätä nykyä soittotilan ja ateljeen lisäksi majoituspalvelun virkaa.

Rajaportin saunan viereisellä talolla on ollut värikäs historia erilaisessa kulttuuritoiminnassa ja monen silmään se on pistänyt mystisenä paikkana. Talon yhteydessä toimii myös Ilmaniemen tatuointi-studio Tattoomika ja sikäli talo näyttävyykin kokonaisvaltaisena alakulttuurielämyksenä. “Airbnb-toiminnan ansiosta tää tila ei ole enää mulle taakka” Ilmaniemi toteaa iloisen touhuamisen lomassa.

Vieraat ovat antaneet positiivista palautetta omaleimaisesta ulkoasusta eikä tämäntyyppistä majoitusta olekaan missään muualla Suomessa, kenties maailmallakaan.” Turistinäkökulmasta myös Rajaportin saunan läheisyys tekee paikasta uniikin. Olen hakenut sitä, että tila pääsisi myös yleishyödylliseen käyttöön ja onhan tässä ollut kaikenlaista toimintaa työhuoneista ja säännöllisistä jami-illoista alkaen.

Personallinen ilme vetää väkeä

Nimi Olo-tila syntyi keskustelusta pispalalaisen taiteilija Joanna Lambergin kanssa ja otti muotonsa lausahduksesta Be in space. Olo-tilan tarina alkoi kuitenkin jo ennen nimen keksimistä ilmanien palattua Pispalaan oltuaan 23 vuotta reissussa ja tultuaan saunomaan Rajaportille. “Mä näin sen tyhjän tilan ja tiedustelin heti, että kuka sitä vuokraa? Vastavirran Jypi antoi mulle vuokranantajan numeron ja tässä sitä ollaan.” Tilaa hallinnoi

ensin kaksi yhdistystä joiden poistuttua Ilmaniemi vuokrasi koko tilan.

“Kun mukana oli useita eri toimijoita, järjestäminen oli vaikeampaa ja meno ei ollut niin organisoitua. Tässä olleet nuoret ovat kuitenkin vaikuttaneet paikan persoonalliseen ilmeeseen ja toimivat muutenkin veturina monenlaiselle tekemiselle.

Langat on kuulemma silti helpompi pitää käsissä kun on vähemmän väkeä ja meno onkin Ilmaniemen mukaan nyt organisoidumpaa.

“Täällä voi helposti järkätä musaiiltojen lisäksi syntymäpäiväjuhlia pikkujouluja ja muita yksityistaapahtumia.”

Astumme kotoisan takkatulen loimusta musiikkihuoneeseen jonka Ilmaniemi on eristänyt makuuhuoneesta irti ruuvattavilla seinäpaloilla, jotka puretaan kesäisin ja kasataan takaisin talvisin. “Tästä tehdään pöytä” Ilmaniemi toteaa

ja näyttää treeniksellä olevaa irtonaista ovea.

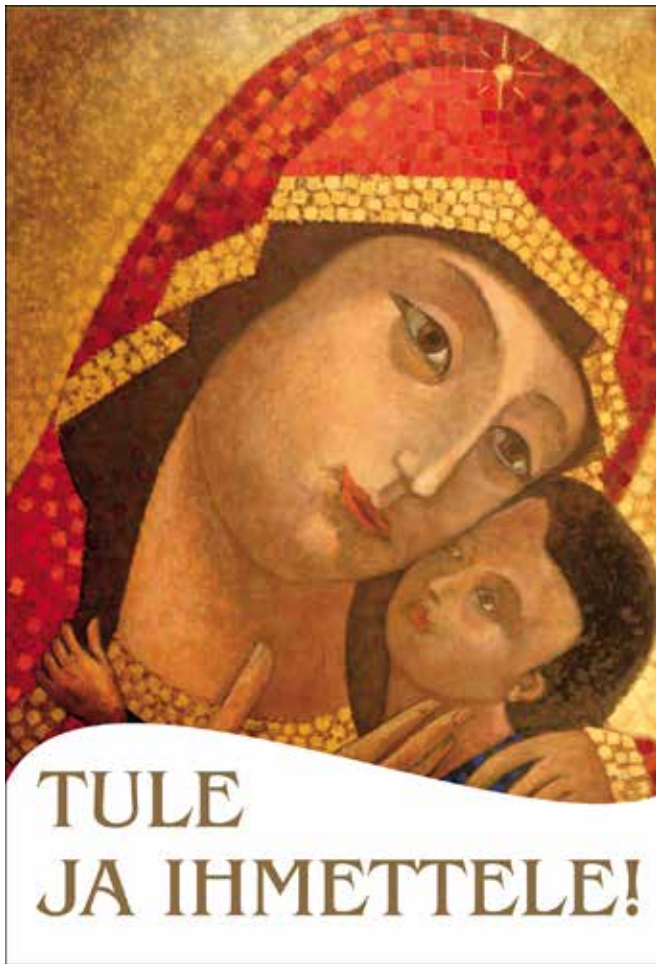
“Koko musahomma alkoi 2017 kun halusin järkätä 50-vuotisjuhlisiin soittimia ja pyysin Vastavirralla rumpuja lainaan. Se ei onnistunut, joten roudasin sitten tilaan omat rumpuni ja pikku hiljaa tänne alkoi kertyä muitakin soittimia. Soittelen täällä usein kavereiden kanssa ja olen antanut parin tyyppin järjestää jameja. Niitä on ollut ainakin kerran kuussa ellei tila ole ollut tuolloin majoituskäytössä.

Olen myös tiedustellut majoittujilta tykkäävätkö he soittamisesta, ja jos vastaus on kyllä, olen esitellyt treenistä.

Huomenna tänne on majoittumassa ulkomaisia muusikoita jotka tulevat Tampereelle keikalle, joten jameja saattaa olla luvassa.”

Teksti: Elias Mäkyne

Harjun seurakunta †

Joulunaika Pispalan kirkossa

Messut klo 11: 8.12., 15.12., 22.12., 6.1.2020
 Varikkomessu 15.12. klo 16
 Kauneimmat joululaulut -messu 26.12. klo 11
 Taizémessu 5.1.2020 klo 17

Joulu:

Aattohartaus 24.12. klo 20
 Joulukirkko 25.12. klo 11

Konsertit:

Kuorojen joulu 12.12. klo 18.30
 Pop-jazz joulukonsertti 13.12. klo 19
 Oi jouluyö, Uo juulakorot -joulukonsertti 16.12. klo 18
 Pushkinin Joulu -konsertti 21.12. klo 18 ja klo 20
 Harjun Kamarikuoron joulukonsertti 22.12. klo 18

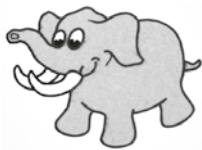
Kauneimmat joululaulut:

15.12. klo 19, Varikkobändi
 17.12. klo 19, Gospel Big Band, Sarastus-gospelkuoro
 23.12. klo 21

Lähellä ilta 17.12. klo 17.30,
 tiedustelut kaisa.mattila@evl.fi

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

Heinätori
-ravintola, restaurant-
 Pyynikintori 5, Tampere
 puh. (03) 212 1205
 www.heinatori.com

Pispalan valtatie 13, Tampere

**Arvotaiteen myynti,
 osto,vaihto, kehystys,
 ilmainen arviointi**

Av. ma-pe 10-17, la 10-14
 p.0400 731 262

www.artpispala.fi

”Uudistetaan vanhaa ja valmistetaan uutta”

Vaatturi
Anne Äikäs

puh. 040 510 4197

Pyynikintie 25, ovi 8, Pyynikin Triko

HARJURINTEIDEN ARVONIITYILLE HOITOSUUNNITELMA

Provastinpuisto, Porraspuisto ja Porraspuistikko ovat pienialaisia arvoniittyjä Pispalanharjun rinteessä. Alueet rajautuvat Provastinkatuun, Pispankatuun ja Porraspuiston ja Porraspuistikon välissä kulkeviin Pispalan portaisiin.

Arvokas osa harjuluontoa

Nämä arvoniityt ovat osa Pispalan paahderinteitä, ja ne kuuluvat Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelmaan. Luonnonsuojeluohjelma sisältää luonnonsuojelulla rauhoitettavia kohteita, sekä kohteita, joiden luontoarvojen säilyttäminen ei tarvitse alueen rauhoittamista vaan aktiivisia hoitotoimia. Pispalan paahderinteet kuuluvat jälkimmäiseen eli aktiivista hoitoa vaativiin arvokkaisiin luontokohteisiin. Tämän vuoksi paahderinteet on määritelty Tampereen kaupungin käyttämässä viheralueiden hoitoluokituksessa arvoniityiksi.

Suunnittelualueen pinta-ala on yhteensä noin 0,50 hehtaaria. Etelään avautuvat paahderinteet edustavat niukkakasvista ja kuivaa harjuluontoa. Näille alueille on erikoistunut joukko hiekkapohjaista paahdeympäristöä suosivaa kasvi- ja hyönteislajistoa. Kohteissa on paikoitellen runsaasti puustoa,

mutta myös avoimia ketolaikkuja. Pispalanharjun rinteet ovat maise-makuvallisesti merkittävää aluetta. Rinteen yläosista avautuu paikoin pitkiä näkymiä Pyhäjärvelle, mutta näkymät ovat kasvaneet pitkälti umpeen. Ongelmana liiallisen puuston varjostuksen lisäksi on, että kulttuurivaikutteiset kasvit ja vieraslajit ovat levinneet paahderinteille. Ongelmallisia lajeja ovat mm. lupiini, kurturuusu ja karhunköynnös.

Harvinaista kasvi- ja hyönteislajistoa

Pispalan arvoniityt ovat kasvistolisesti sekä hyönteistöllisesti arvokkaita alueita. Paahdeympäristöjen eliöyhteisöt ovat hyvin omaleimaisia ja erikoistuneita, eikä niitä tavata mistään muualta. Paahdeympäristöjen taantumisen myötä niillä elävistä lajeistakin yhä useampi on uhanalainen. Alueen arvokkainta kasvilajistoa edustaa harjuhäräsilmä Porraspuistossa. Tutumpia, mutta melko harvinaisia niityla-

jeja ovat esimerkiksi ahopukinjööri, kissankäpälä, karvaskallioinen, mäkitervakko ja keltasauramo. Vuosina 2009–2010 kohdealueelta tavattiin useita harvinaisia pikku-perhoslajeja, kuten kohokkipikkumittari ja yöneilikkayökkönen. Provastinkadun paahderinteessä tavattiin myös muutamia merkittäviä kovakuoriaislajeja.

Tavoitteena käynnistää hoitotoimet vuonna 2020

Hoidon tavoitteena on kehittää arvoniittyjä avoimemmiksi paahdeniityiksi. Paahdeympäristöjen hoidossa tärkeät työtehtävät ovat puuston poistaminen ja maanpinnan rikkoutuminen. Puuston poistaminen lisää alueelle tulevan valon määrää ja vähentää maanpinnalle kertyvän karikkeen lannoittavaa vaikutusta. Paljas kivennäismaa on tärkeää kasvien siementen itämiselle. Rikkoontunut maanpinta avaa rinteen siemenpankkia ja tuottaa hyönteisille uusia elinympäristöjä. Rikkoonnutta maanpintaa syntyy alueen

ASUKASTILAISUUS
MA 20.1.2020 KLO 18
RAKENNUSKULTTUURI-
KESKUS PIIRUSSA.

Uittajankatu 10

koskien Provastinpuiston, Porraspuiston ja
Porraspuistikon arvoniittyjen hoitosuunnitelmaa.

Paikalla Tampereen kaupungin edustajat sekä
alueen suunnittelija ProAgria

Etelä-Suomen MKN Maisemapalveluista.

kunnostustöiden ja vieraslajien torjunnan yhteydessä.

Hoidon tavoitteet:

- aloittaa kohteiden säännöllinen hoito
- säilyttää ja parantaa harvinaisen kasvi- sekä hyönteislajiston elinmahdollisuuksia
- lisätä paahderinteiden avoimuutta ja valoisuutta
- torjua kulttuuri- ja vieraslajeja
- lisätä tietoutta paahderinteiden niittyjen arvoista mm. opastaulujen avulla

Maiseman avoimuuden palauttaminen

Metsittyneistä rinteistä poistetaan huomattava määrä puustoa ja jäljelle jäävät puustoiset osat harvennetaan. Kunnostuksessa säilytetään kaikki iäkkäät männyt, pääosa lehtipuisia ja pensaista poistetaan. Nuorta männikköä harvennetaan etenkin rinteiden alaosista ja arvokkaiden kasvilajien lähietäisyydeltä. Poistettavat puut merkitään maastoon yhdessä kaupungin ympäristönsuojelun kanssa ennen harvennusta. Runkopuut ja raivaustähteet kerätään ja kuljetetaan pois alueilta.

Vieraslajit pois paahderinteiltä

Vieraslajien torjunta vaatii pitkäjänteistä, vuosittain toistuvaa työtä. Torjuntatyö soveltuu myös talkootyöksi. Tavoitteena onkin sitouttaa asukkaita vieraslajitalkoisiin sekä aktivoita omaehtoiseen vieraslajien torjuntaan. Vieraslajeista lupiini, isotuomipihlaja ja kurtturehtiruu-su poistetaan kaivamalla juurineen. Myös karhunköynnös pyritään kaivamaan juurineen, mutta köynnöksen hävittäminen on työlästä, sillä se leviää pienestäkin juurenpätkästä. Kulttuurivaikutteisista lajeista torjutaan erityisesti kiiltotuhkapensasta, virpiangervoa ja villiviiniä. Nämä lajit poistetaan joko kaivamalla tai raivaamalla.

Arvoniittyjen hoito jatkossa

Alueiden avoimuutta ylläpidetään jatkossa poistamalla vesakot ja puun taimet aluksi vuosittain, jatkossa 2-3 vuoden välein. Raivausjäte kerätään pois alueilta. Harjurinteen kasvillisuus on niin hentoa, että niitolle ei todennäköisesti ole tarvetta. Mikäli rinteet alkavat kuitenkin haitallisesti heinittyä, niitä aletaan niittää säännöllisesti. Myös niittotähteet kerätään pois, jotteivät ne maatuessaan lannoita maaperää lisää.

Teksti: Riikka Söyrinki
Maisema-asiantuntia hortonomi

RAKENNUSKULTTUURIKESKUS

PIIRU

Tulossa...

14.12.2019 Piirun
Joulumyyjäiset

Tulevia kursseja mm.
painovoimainen
ilmanvaihto, ikkunan korjaus
ja pettuleivän valmistus.
Seuraa sivujamme!

Kysy myös tilaa
tapahtumille ja kokouksille.

Näyttely:

Tukkitiet ja -tunnelit;
Uiton aika Pispalassa

Pysyvä näyttely:

Säilyttävä korjausrakentaminen,
oppimisympäristö

Aukioloajat

1.11.2019 - 31.3.2020

ti - ke 9-14

to 12-18

www.piiru.fi

facebook.com/piiru.fi

p. 050 461 0106

Uittajankatu 10

Hyvää joulua
ja onnea vuodelle 2020!

15
VUOTTA

MUSIIKKITOTEEMI

15
VUOTTA

Lämmin kiitos kaikille asiakkaillemme kuluneista 15 vuodesta – juhlimme tätä Toteemipuodin ja musiikkikoulun uusien toimitilojen avajaisten yhteydessä alkuvuodesta 2020.

Toteemipuoti - Joulun lähipuoti

UUTTA: Kirjat, pukineet ja ePuoti

- Ukulelet, kitarat ja tarvikkeet
- Nuotit ja levyt
- Lahjatavarat

*Katso kaikki tuotteet ja uutuudet:
kauppa.musiikkitoteemi.fi*

Musiikkikoulu

- Kaikenikäisille • Osaavat opettajat
- Mukaan läpi vuoden • Ei pääsykokeita

- ♪ Akustiset kitarat
- ♪ Sähkökitara
- ♪ Ukulele
- ♪ Laulu
- ♪ Piano
- ♪ Viulu
- ♪ Rummut ja lyömäsoittimet
- ♪ Vekarabändi
- ♪ Muskari

Maksuvälineinä käyvät myös Smartum, ePassi ja eazybreak.

*Varaa nyt paikkasi kevätkaudelle 2020
osoitteessa musiikkitoteemi.eepos.fi*

www.musiikkitoteemi.fi 🎵 044 5633 949 🎵 info@musiikkitoteemi.fi 🎵 Selininkatu 5, 33240 Tampere

Tulossa keväällä 2020

**Tahmelaan
KOKOUS- JA JUHLATILA**

Kokoukset, häät, ristiäiset, syntymäpäivät ja muut juhlat.

Myös ohjelmapalvelu, valokuvaus ja catering. Tiedustelut: tahmelaanjuhlatila@gmail.com

PISPALA BUSSIN KUULUMISIA

Järvensivun reitti uhkaa, menetetäänkö Palomäentie ja puolen tunnin väli?

Pispala Bussin tarinasta näyttää tulleen kestoparja kuin Salkkareista konsanaan, vauhdikkaita juonenkäännteitä ja yllättäviä tilanteita piisaa. Tämän kesän ja syksyn aikana on taas ehtinyt tapahtua.

Moni on ihmetellyt talvikauden vaikeasti muistettavaa aikataulua. Se johtuu virkamiesten mukaan Keskustorin ratikkatyömaasta. Bussi ei pääse kulkemaan yhtä sujuvasti kuin ennen, joten aikataulua on pitänyt venyttää minuutilla tai muutamalla. Aikataulu palaa ennalleen ratikkatyömaan helpotessa. Kirjoittamisen aikaan uutta aikataulua ei ole vielä saatu päätöspäpäksille, siinä on edelleen allekirjoittaneen kiinnittävä teipiviritys.

Pispala Bus kulkee onneksi entiseen malliin ensi kaudellakin, mutta linjan tulevaisuuden ylle on leijaillut jälleen tummanpuhuvia pilviä. Virkamiehet ovat antaneet linjan suhteen kaksi ukaasia vuodesta 2021 eteenpäin: 1. Linjan halutaan kulkevan Järvensivulle. 2. Nykyresursseilla bussi kulkisi vain kerran tunnissa. Nyt me bussiaktiivit yritämme kuumeisesti ratkaista tilanteen. On selvää, ettei kerran tunnissa kulkeva bussi palvele asiakkaita ja käyttäjämäärä todennäköisesti vähenee.

Suureksi yllätyksekseni Tampereen joukkoliikenteen virkamies Juha-Pekka Häyrynen soitti syyskuussa, ja ehdotti yhteistä palaveria. Virastotalon kokouksessa oli virkamiesten ja minun lisäksi ehdotuksestani myös Visit Tam-

pereen matkailujohtaja Jari Ahjo-harju. Joukkoliikenne kuulemma tekee avoimin mielin yhteistyötä eri tahojen kanssa. Mutta: puolen tunnin välein kulkeva bussi tarvitsisi 100.000 euroa lisärahaa. Sitä heillä ei ole eikä resursseja kehittää kulttuuribussia.

Pohdimme yhdessä turisminäkökulmaa. Varoja voisi hankkia eri tahoilta, joille linjasta olisi hyötyä. Yksi tärkeä taho olisi Muumimuseo ja Tampere-talo, toinen bussi voitaisiin teipata muumibussiksi. Pispalassa, jos missä, turisti pääsee kokemaan muumimaisia elämyksiä puutalojen, yhteisöllisyyden, villien puutarhojen, upeiden maisemien ja persoonallisten tyyppien parissa.

Linjan matkustajamäärät

Keskustelimme myös bussimme matkustajamääristä. Matkustajia on ollut syyskuussa arkisin yhteensä 178. Nousuja on eniten Pispalanharjun pääte pysäkiltä, 27, ja toiseksi eniten yllättäen Hämeenpuiston pysäkiltä, 22 nousua. Palomäentien ja Kaakinmaan alueelta nousuja on yhteensä 17. Tukitarve per matkustaja on linjallamme 1,74 euroa, kun se on koko Nysse-liikenteessä 0,50 euroa. Linjaa tulisi kehittää selkeästi enemmän turismin tarpeisiin, on selvää, ettei pelkkä Pispalan ja Pyynikin käyttäjämäärä riitä virkamiehille.

Pispala- Järvensivu reitti

Virkamiehet ovat valitettavan sinnikkäästi päättäneet, että Pispalan bussin pitää kulkea Järvensivulle. Jos reitti kulkee Ratinan kautta, se ei kuitenkaan kulje minkään ”järkevä” kohteen kautta, jolloin turisminäkökulmaa ei ole. Jos reitti kulkee Satakunnankatua, turistikohteita on, mutta Pyynikki ja Kaakinmaa jäävät pois. Siellä on iäkkäitä asukkaita plus koulut. Olen esittänyt pariin otteeseen uutta pysäkkiä entisen ”sossun talon” alakulmalle Satamakadulle, mutta hankalaa tuntuu olevan. Jos me saisimme päättää, bussi kulki Palomäentien ja Kaakinmaan kautta keskustaan hyvällä ratikka-yhteydellä, kiertäisi tärkeimpien kulttuurikohteiden, rautatieaseman ja hotellien ohi. Näin se palvelisi paitsi paikallisia myös muualta tulevia.

Kulttuuripääkaupunkihaku

Kulttuuripääkaupunkihankkeen ohjelmahaku oli käynnissä lokaan puoleen väliin. Laadin Pis-

pala Bussille oman hakemuksen. Pidetään peukkuja, että kulttuuri-bussi pääsisi osaksi ohjelmaa. Se nytkäyttäisi yhteistyömahdollisuuksia uudella tavalla eteenpäin. Kaupunginvaltuutettu Aila Dündar-Järvinen on tehnyt kulttuuribussista myös ansiokkaan valtuustoaloitteen, vielä ei ole tietoa, koska se tulee käsittelyyn. Me busiaktiivit olemme yhdessä suunnitelleet seuraavia liikkeitä kulttuuribussi-idean eteenpäin viemiseksi. Jännittävät käänteet siis jatkuvat – toivottavasti kohti voittoa!

Teksti ja kuva:
Katja Villemonteix

Pispala Bus -aktiivi ja kulttuuri-bussi-idean äiti

[facebook.com/pispalabus](https://www.facebook.com/pispalabus)
[facebook.com/pispalanasukasyhdistys](https://www.facebook.com/pispalanasukasyhdistys)

Pispala Bussin lyhyt oppimäärä:

- Bussi 15:n liikennöinti lopetettiin harjulle kesäkuun alussa 2018.
- Pispalan Asukasyhdistys nousi vastarintaan, etujoukoissa mukana kaupunginvaltuutettu Aila Dündar-Järvinen.
- Lyhyen aikaa harjun alkupäähän kulki 70 minuutin välein bussi 31 Pyynikintorin kautta. Linja ei palvellut oikein ketään.
- Bussiaktiivit saivat taisteltua harjulle pikkubussin, jonka liikennöinti alkoi tammikuussa 2019.
- Bussi 115, ”Pispala Bus”, kulkee puolen tunnin välein Keskustorille.
- Somekanavia päivittää kaksi Katjaa, Villemonteix ja Wallenius.
- Virkamiehet esittävät linjan kulkemista vain kerran tunnissa Järvensivulle vuodesta 2021 eteenpäin joko Ratinan tai Satakunnankadun kautta.

Pirkanmaan Rengas-Apu Oy

- Renkaat ja vanteet edullisesti, myös käytetyt
- Edulliset asennukset ja kausisäilytys

Avoinna ark. 9-17

Pispalan valtatie 24, puh. 020 740 2680

KLASSIKKOTAPETIT VALMISTAA

Tapettitehdas
Pihlgren ja Ritola Oy

tehtaanmyymälä
Satamatie 8, 37800 Akaa
ma-pe 9-16.30 la10-14
info@tapettitehdas.fi
www.tapettitehdas.fi
verkkokauppa 24/7

harrastuksia ihan kaikille

ahjola

TAMPEREEN LIHAJALOSTE OY

jo vuodesta
1949

PISPALAN VALTATIE 53, TAMPERE

Oranssi

ekokampaamo.

Palomäentie 30 Pyylikki, Tampere 050 593 1721
www.ekokampaamo-oranssi.com/ajanvaraus

Autokoulu PIRKKKA

Jo vuodesta 1928
Pyylikintori 1
050 411 5100

TAHMELA ON 'LAMPELA' RUOTSINKIELEN LAMPISANASTOSTA

Tampereen Pispalassa harjun etelärinteen alla on Pyhäjärven rannalla kaupunginosa Tahmela. On Ylä- ja Ala-Tahmela. On Tahmelanlähde lähellä rantaviivaa ja toinenkin lähde rannassa.

Pispalassa harjun etelärinteen alla, Pyhäjärven rannalla sijaitsee Tahmela, joka muodostuu Ylä- ja Ala-Tahmelasta. Tahmelanlähde on lähellä rantaviivaa ja toinenkin lähde rannassa.

Nimi Tahmela tuli asiakirjoihin varsin myöhään. Vuonna 1849 paikan asukkaana mainittiin Henrik Andersson Tahmela. Suomalaisessa paikannimikirjassa vuodelta 2007 Tahmelan nimestä löytyy selitysritys sanalla tahma tarkoittaen 'törkyä'. Mutta mitä törkyä lähteessä sitten on ollut tuollaisen kummallisen nimen perusteeksi? Sitä ei kirjassa esitetä, kun kyse on alun perin aivan kirkasvetisestä lähteestä. – Selitys onkin niitä vähäjärkisiä paikannimiselyksiä, joita professoreilla on erioikeus esittää titteleittensä turvin tuntematta eri kieliä, toteaa jutun kir-

joittanut ”tällainen savolainen”, jolla on tietotaitoa avaamaan tällaiset vaikeat paikannimet.

Koneenhoitaja A. Koivunen vuokrasi Tahmelan lähteen vuonna 1891 ja rakensi Pispalan vesijohdotaitoksen. Vastoin asiantuntijan arviota hänen onnistui pumpata vesirattaalla vettä harjun päällä olleeseen säiliöön – peräti 83 metriä korkeammalle, 320 metrin matkan päähän.

Tahmelan voi suomentaa nimeksi Lampela

Aikoinaan Ylä-Pirkkalaan kuuluvalla seudulla ruotsinkieliset herat omistivat alueen kartanot ja niiden torpat. He antoivat torpille ruotsinkieliset nimet. Niinpä Laukon kartanon yli sadalla torpalla oli ruotsinkieliset nimet. Niinpä myös nimen Tahmela selitys löytyy

ruotsinkielien sanastoista. Nimessä on ruotsinkielien sana ”dav/e” eli lampi. Kun ruotsin sanassa oli lopussa kirjain -v, niin ruotsalaiset äänsivät sen äänteellä -f.

Tästä tuli siis ”daf”, jota suomalaiset asukkaat eivät ääntäneet oikein. He äänsivät sen äänteenä -h ja siitä sitten tuli suomalaispäätteellä nimi Tahmela.

Suomessa sukunimi Tahmela on ollut vielä jossain vaiheessa sukunimenä – ilmeisesti juuri Tahmelassa, mutta ei kuulu enää sukunimistöön.

Teksti: Ilmari Kosonen
Kuva: Maria Salangina

VARKAAUSTAPAUKSET PUHUTTAVAT PISPALASSA

Pispala on ollut kylämäisen turvallinen ja leppoisa paikka asua jo useamman vuosikymmenen. Viime kuukausien aikana alueella on kuitenkin herätty turvallisuuden tunteeseen yllättävän useiden varkaustapausten takia.

Varkauksia on tehty ympäri Pispalaa Hyhkyn puolelle asti. Vielä ei ole tiedossa, kuka tai ketkä alueella puuhastelevat, onko kyseessä sarja erillisiä varkauksia vai saman tekijän/tekijöiden systemaattiset rötökset. On myös mahdollista, että tekijä asuu alueella.

Esimerkkejä Pispalan alueen varkauksista

Lapiosaarenkadulla on murtauduttu autokatoksessa olleeseen autoon, varas sai mukaansa onneksi vain pienen saaliin. Samaisella kadulla talon pihasta on lähtenyt pitkäkyntisen mukaan lähes uusi miehen maastopyörä. Hyhkyn puolella Hennerinkadulta on kadonnut talon pihasta useampia lasten potkulautoja ja Tohlopinkadun pihasta on varastettu merkkipyörä.

Syykuun alussa Pispalanharjulta on viety polkupyöriä ja muuta arvokasta. Perheen tytär osui paikalle varkaan ollessa itse teossa ja ym-

märrettävästi järkyttyi pelottavasta tilanteesta. Pari viikkoa tämän tapauksen jälkeen murtauduttiin Pispankadulla sijaitsevan asuntoyhtiön kellarin jokaiseen koppiin. Allekirjoittaneen kellarikopista vietiin helposti mukana kannettavaa tavaraa.

Lokakuussa Mäkikadun kulmilla talon omistaja näki pihassaan miehen luvottomilla asioilla. Arviolta 30–35-vuotias varas oli kätkenyt pihan pusikoihin polku- ja sähköpyöriä, ja oli kuljettamassa niitä Mäkikadun suuntaan. Talon omistaja ryntäsi ulos ja huusi varkaalle, jolloin mies pakeni juosten paikalta. Varkaan tuntomerkit on annettu poliisille.

Valaistus ja lukitus kuntoon

Ennaltaehkäisevää suojaa varkauksien varalta antavat kunnan piha-valaistus ja hyvä lukitus. Kaupoista saa edullisesti liiketunnistimella toimivia valoja. Harva varas haluaa jatkaa puuhiaan kirkkaassa valaistuksessa. Alle parilla kympillä saa murtosuojaus kellarin/varas-

ton oven lukkoteljen suojaamiseksi.

Paras suoja polkupyörään on poliisin mukaan laadukas U-lukko. Pyöriä käyttävät pitkäkyntiset yleensä kuljettavat mukanaan repun mahtuvia pulttisaksia. Poliisin mukaan lukko kannattaa kiinnittää ylempään, pyörän runkoon kiinni, jolloin varas ei saa pulttisaksille tukea maasta. Sähköpyörissä lukko kannattaa sijoittaa muualle kuin suoraan moottorin yläpuolelle, sillä varas saa moottorista tukea pulttisaksille.

Jos joutuu varkauden kohteeksi, rikosilmoitus kannattaa tehdä mahdollisimman pian.

Huomaa, että myös varkauden yritys on rangaistava teko. Rikosilmoituksen saa helposti tehtyä internetissä sähköisenä. Tarvitset tunnistautumista varten pankkitunnukset, sirullisen henkilökortin tai mobiilivarmenteen. Vaikka varkauden rahallinen arvo ei olisi merkittävä, kirjatut rikokset voivat auttaa poliisia alueen muiden rötösten selvittämisessä.

Jos havaitsee varkaan itse puuhissa, lain mukaan ”jokainen saa ottaa kiinni verekseltä tai pakenemasta tavatun rikoksesta epäillyn.” Kiinni otettu on viipymättä luovutettava poliisille. Poliisin internetsivuilla kerrotaan, ”Jos kiinniotettava yleisen kiinniotto-oikeuden käyttämisen yhteydessä tekee vastarintaa tai pakenee, kiinniottaja saa käyttää sellaisia kiinniottamisen toimittamiseksi välttämättömiä

voimakeinoja, joita voidaan pitää kokonaisuutena arvostellen puolustettavina, kun otetaan huomioon rikoksen laatu, kiinniotettavan käyttäytyminen ja tilanne muutenkin.” Maalaisjärkeä ja varovaisuutta tulee tietenkin käyttää, tyhmänrohkeisiin sankaritekoihin ei kenenkään pidä ryhtyä. Pikku-rikoksia tekevät varkaat ovat usein narkomaaneja, jotka saattavat käyttäytyä arvaamattomasti ja väkivaltaisesti.

Onneksi Pispalan alueella ei ole tapahtunut suurempia rikoksia. Kaikki varkaudet – rahalliselta arvoltaan pienetkin – ovat silti aina ikäviä ja huolta aiheuttavia tapauksia. Varkauden uhri voi kokea turvattomuuden tunnetta, vaikka itse asuntoon ei olisikaan murtauduttu. Henkilökohtaisten tavaroiden vieminen, tutkiminen tai vahingoittaminen tuntuu aina pahalta. Vakuutuksesta saa rahallisen korvauksen, mutta joskus varastettujen tavaroiden joukossa on myös tunnearvoltaan tärkeitä esineitä, joiden arvoa ei voi mitata rahassa.

Pispalan Asukasyhdistys toivoo, että poliisi saisi varkaan/varkaat pian kiinni ja varastelu alueella loppuisi. Pidetään silmät ja korvat auki!

Teksti ja kuvat: Katja Villemonteix

Muistilista varkauksien varalta:

- varmista, että vakuutukset ovat kunnossa.
- lukitse polkupyörät rungosta U-lukolla ja/tai säilytä pyöriä lukollisessa varastossa.
- huolehdi hyvästä pihavalaistuksesta.
- varkauden sattuessa kirjaa ylös, mitä on viety ja ota valokuvat vahingoista.
- jos näet rikollisen puuhissaan, puutu tilanteeseen sopivalla tavalla.
- tee mahdollisimman pian rikosilmoitus.

TORIN HELMERI

**Pyynikintori 1
TAMPERE**
040 090 0061

**KAUNEUSHOITOLA
AFRODIT**
Sky-Cidesco kosmetologi
TIINA ISOKASKI
Satakunnankatu 38,
33210 TAMPERE
puh. (03) 213 2226
www.kauneusafrodite.fi
Auki sopimuksen mukaan

PARTURI
Team
Puh. 03-2221 333
Pyynikintori 3
(Heinätorin puolella)

**KAMPAAMO
HÄME**
Reija Jantunen
Pyynikintori 8, puh. 03-222 0140
AVOINNA: ark. 9-17
ke suljettu

ARJESTA JUHLAA

Ahjolan tyttö- ja poikatyössä tehdään arjesta laadukasta.

Ole oma itsesi, muuten ei ole ketään kaltaistasi. Maistellaanpa tätä ajatusta hetkinen. Mitä pidempään maistele, sen paremmalta se maistuu. On tärkeää olla se, joka on, ei kukaan muu. Jokainen meistä haluaa ja on oikeutettu tulemaan kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi sellaisena kuin on. Lause on Ahjolan Tyttö- ja poikatyön tunnuslause, motto ja toiminnan filosofinen perusta.

Täällä saa itkeä ja nauraa, jos tuntuu siltä

Ahjolan Tyttöjen ja Poikien Tuvalle ovat tervetulleita kaikki 6 – 16 lapset ja nuoret. Tyttöjen tupa on avoinna tiistaisin ja torstaisin, poikien päivä on maanantai. Yläkerrassa pitkän pöydän ääressä voidaan esimerkiksi tehdä läksyjä, askarrella, piirrellä tai pelailla. Keittiöstä löytyy tarpeet leivonnalle ja kokkailulle. Alakerta kätkee sisäänsä teatteritilan puvustamoi- neen, meikkauspisteen, kierrätyspisteen ja monenlaisia tiloja rauhalliseen ja/tai yhdessä olemiseen.

Kävijöille on tarjolla erilaisia harraste- ja kasvuryhmiä kuten Voimaannuttava valokuvaus, Moninaisuus meissä tai VIP-ryhmä. Harrasteryhmät kokoontuvat taiteen, kokkauksen, pelaamisen, musiikin tai liikunnan merkeissä. Ryhmätoiminnan lisäksi järjestetään tapahtumia, leirejä ja tehdään retkiä. Tytöt toteuttavat itseään myös kaksi kertaa vuodessa pidettävissä naamiaisissa ja pojilla on kuukausittainen teemalauantai. Kaikki toiminta ja teemat nousevat lapsilta ja nuorilta itseltään. – Kuuntelemme kävijöitä ja suunnittelemme toiminnan toiveiden pohjalta, toteaa Tyttöjen Tuvan vastaava ohjaaja Piia Lyimo. – Poikien Tuvalla saa kokeilla uusia asioita itse valiten ja tästä syntyy uskallus alkaa harrastamaan jotain myös muualla, jatkaa poikatyön ohjaaja Niklas Söderström.

”Olen nyt rohkeampi ja uskallan tehdä asioita muiden kanssa, vaikka olen ujo. Musta on tullut paljon avoimempi”, kertoo toiminnassa mukana ollut tyttö ja toinen lisää ”Täällä saa itkeä ja nauraa, jos siltä tuntuu.”

Sisarusparina jo 17 vuotta!

Tamperelainen Siiri Suominen oli peruskoulun toisella luokalla, kun hän sai isosisarkotoiminnan kautta itselleen Katri Rantalan isosisarkokseen. Ehkä he eivät silloin osanneet aavistaa, että sisarusystävyyden kantaa 17 vuoden päähän ja myös sen yli. – Kyllä me ollaan ystäviä tappiin asti. Tää on ikuinen juttu! Katri nauraa kertoessaan tarinaa Arjesta juhlaa!-kirjassa. Hän on myös vakuuttunut, että käy Siirin kanssa leffassa vielä vanhana mummonakin.

Liikkeelle Upea Minä-tyttötyön hankkeesta

Ahjolan Setlementti on tehnyt kaksikymmentä vuotta ansiokkaasti sukupuolisensitiivistä lapsi- ja nuorisotyötä. Alkuun lähdettiin Upea Minä-tyttötyön kehittämishankkeen puitteissa vuonna 1998. Keväällä 2006, vuosi Pispalan Ylä-Voiman-taloon muuttamisen jälkeen, varmistui silloisen Raha-automaatti-yhdistyksen toiminta-avustus. Tämä avustus toi mukanaan

varmuuden toiminnan jatkuvuudesta ja mahdollisuudesta kehittää olemassa olevaa ja luoda uutta. Isosisko- ja Tyttöjen Tupa-toiminta mallinnettiin ja sen seurauksena Oulun Tyttöjen talon isosisarkotoiminta alkoi vuonna 2010 ja Joensuussa avattiin Tyttöjen tupa 2013. ”Ahjolan-malli” on käytössä myös Kemissä ja Vaasassa.

Ahjolassa aloitettiin Poikatyö keväällä 2018, Poikien Tupa avattiin tammikuussa 2019 ja se toimii samoissa tiloissa Tyttöjen Tuvan kanssa.

Juhlien aikaa

Marraskuun 7.päivänä 2019 järjestettiin Arjesta juhlaa! Isosisarustoiminnan 20-vuotisjuhlaseminaari TAMKin juhlasalissa ja iltajuhla Haulitehtaalla. Tyttöjen Tupa saavutti täysi-ikäisyyden ja juhli 18-vuotissynttärinaamiaisissa. Vuosi 2020 alkaa myös juhlien merkeissä, kun Poikien Tupa täyttää tammikuussa vuoden ja Ahjolan Poikatyö kaksi vuotta. Ja taas juhlietaan totta kai. Juhlien kunniaksi julkaistiin Arjesta juhlaa!-kirja, jossa käydään läpi Isosisarustoiminnan, Tyttöjen Tuvan ja Ahjolan Poikatyön tähtihetkiä. Kannattaa tutustua!

KUDELMA KUIN UNELMA – UUSI VERHOOMO MÄKIKADULLA

Pispalaan on saatu uutta, nuorta yrittäjävoimaa Mäkikadulle, kun Anna Jewander avasi huonekaluverhoomo Kudelman.

Keltaisen uusrenesanssi-tyylinen Simolan talon kellaritilat Mäkikatu 80:ssä ovat saaneet uutta elämää syyskuun alussa aloitaneesta huonekaluverhoomo Kudelmasta. Ulko-ovesta tullessa oikealla puolella pieni vihreä nojatuoli kutsuu istumaan roikkuvien lamppujen alle. Selän taakse jäävä punatiilinen seinä kutsuu silittämään karheaa pintaansa.

Tuolilla istuessa voi katsella avarassa työtilassa juuri valmistuneen, kirjavakankaisten nojatuolin ympärillä häärivää Annaa. – On mukavaa, että ihmiset ovat uskaltaneet entistä enemmän valitsemaan värikkäitä ja persoonallisia kankaita perusharmaan sijaan, Anna iloitsee. Huoneen seinällä roikkukin toinen toistaan herkullisempia kangasnäytteitä. Osa kankaista valmistetaan edelleen Suomessa,

osa tulee eri puolilta Eurooppaa. Työpöydällä uutta ilmettä odottavat kaksi korituolin istuintyynyä. Yläkerrassa asustelevan perheen pojat jymistävät pitkin asuntoa, askelten antaen rytmiä Jewanderin työn tekemiselle.

– On hienoa, että ihmiset ovat taas alkaneet arvostaa käsityötä ja korjaamista sekä näin ollen huonekalujen käyttöä pidentämistä, Anna kehuu ja jatkaa: vaikka en hinnoissa pystykään kilpailemaan isojen huonekalufirmojen kanssa, valttikorttini on laatu, kestävyys ja uniikkius.

Vaasasta Pirkanmaalle ja Pispalaan

Vuoden ajan Pispalassa asustellut, Vaasasta Tampereelle päätynyt, Anna otti rohkeasti loikan kohti unelmaansa ja perusti oman ver-

hoomon. Ikaalisten Ikatassa huonekalurestauroijaksi valmistunut Anna syvensi taitojaan suorittamalla verhoilun perustutkinnon Teuvalla. Jälkimmäisen työharjoittelupainoinen opintokokonaisuus toi itsevarmuutta työhön. Lisäoppia Jewander imi myös työskennellessään toisen ammattilaisen kanssa verhoilutöiden parissa. Lähellä verstasta olevassa kodissa uurastajaa odottaa Vihtori, kissa Pohjanmaalta. – Menetin kaksi kissaa lyhyen ajan sisällä ja ajattelin elää hetkisen ilman, mutta eihän siitä mitään tullut. Kyllä kodissa pitää kissa olla!

Laulamisesta voimaa

Vapaa-ajallaan Anna on aiemmin tehnyt paljon käsityötä. Nyt kun päivätyönä on käsillä tekeminen, niin käsityöt ovat jääneet vähemmälle. Sen sijaan jo kouluajoista elämässä mukana kulkenut musiikki on saanut uutta jalansijaa. Anna laulaa Petra Poutanen-Hurmeen kuorossa. Laulaminen eheyttää, Jewander toteaa ykskantaan. Se antaa voimaa yrittäjän arkeen, jossa työpäivät saattavat venyä pitkiksikin työtilanteen mukaan. Ensimmäinen konsertti *Suussa suloa* pidetään Kulttuuritalo Laikun Musiikkisalissa 17.12.

Teksti ja kuva: Katja Wallenius

Toomas Kuusing; Locals staring strangers, 2018

VIIKONLOPPUA ODOTTELLESSA

Hirvitalon kulttuuritarjonta on ollut tänä vuonna hektinen, hikinen ja hämmentävä.

Vuosi alkoi helteisellä nikkaroinnilla, kun Hirvitalon pihaan nousi kaupungin rahoittama esiintymislava, joka aiheutti liikehdintää ensin talon rempparyhmässä, ja sittemmin muusikoissa ja muissa esiintyvissä taiteilijoissa. Pihaan rakennettiin ensitöiksi myös kuntopyörällä poljettava hehkulamppu, *Nerojen työvoimatoimisto*, joka jakeli tai otti vastaan neuvoja asianosaisille osoitetussa palvelussa. Seuraavaksi lavalle marssi sirkustaiteen konkareita Virosta. Herkkänahkaisin yleisönosa kääntyi hämmentyneenä kannoillaan kun ymmärsi, että kyseessä ei ollutkaan nimen mukainen spehtaakkeli vaan slapstick esitys spehtaakkelista. Yleisö koki tullessa

höynäytetyksi, mikä saattoikin olla tarkoitus. Uuden performanssitaitteen avantgardistinen ryhmä Gogo Trash Berliinistä taas hämmentä monitasoisia jättespektaakkelia pihamalla, samoin sooloesiintyjät Roi Vaara ja Philip Luddite jättivät vahvan ritualistisen jälkensä.

Alisa Volkovan, Venäjä, näytellyssä heräteltiin tai paremminkin säilyteltiin ihmisiä nukkuvien kodittomien hahmoissa. Välillä yksi installaation osa saattoi liikahtaa, mutta tämä oli luultavimmin vain katsojan omaa mielikuvitusta. Toisiinsa kylmissään kietoutuneihin ja kännykkää lataaviin nukkeihin oli saatu puhallettua kohtalokas kodittomuuden henki niin elävästi, että ne hätkähdyttivät yhä uudestaan tilaan onnellisen tietämättöminä saapuvia. Samoin oli

taidokkaiden Pietarilaisten kodittomien muotokuvien laita. Eniten reaktiot kertoivat kuitenkin yleisöstä itsestään, myös pelkoreaktiot ja pahennus, ennakkoluuloista ja suvaitsemattomuudesta, joka on syvemmällä hyväosaisissa.

Toisina hetkinä ihmiset ryhtyivät hoitamaan mehiläisiä, kunnostamaan puutarhaa, maalaamaan ja muotoilemaan. Sara Hildenin kuvataidekouluryhmä sai jättää jälkensä lähiympäristöön paikkadonnaisten taiteen kurssilla ja myös Helsingin kuvataideakatemiaan opiskelijat kävivät opettajien kanssa haistelemassa boheemia Pispalaa. Lisäksi harjoiteltiin yövalokuvausta, biisinikkarit kokoontuivat musiikkityöpajaan ja iltojen pimeässä seurattiin tarinankerrontaa. Väliajoilla paranneltiin puutyö-

pajaa ja bändikämpää ja mietittiin kuinka saada kaunis pihapiiri säilymään sijoittajilta. Kesän isoja kokonaisuuksia olivat myös kansainväliset kutsunäyttelyt Signs of the sky ja feminiinisyyttä ja feminismiä installaatioiden, ja media- taiteen keinoin käsittelevä Fem4. Syksyn tultua pidettiin oikeat virtuaalihäät taiteilijapariskunnalle kulttuurikollektiivi Kukoistuksen ryhmänäyttelyssä. Samanaikaisina juhlapaikkoina olivat Pispalan nykytaiteen keskus, taidemuseo Evorassa, ja henkilöauto Brasiliassa, jossa ratin takaa suoraan ajosta siunaava pappi oli suhteellisen uusi kokemus.

Loppuvuoteen sijoittuivat vielä useat musiikkiesitykset ja Filosofien ainejärjestön huippusuositettu Kekri. Joulukuun näyttelynä, soakerina pohjalla nähdään maalari ja graafikko Toomas Kuusing Virosta, jonka naivistiset työt puhuvat itse puolestaan. Jouluna järjestetään aaton yhteinen jouluateria ja tammi-helmikuun ajaksi Hirvitalon yläkerta muuttuu taas työtiloiksi taiteilijoille. **Näyttelyhakemusia voi lähettää aina 31.1. saakka.** Tarkoituksena on kutsua taiteilijoita, joilla on halu ottaa myös kantaa Hirvitalon ja laajemmin ahtaalle ajetun kulttuuritoiminnan puolesta, otsikolla Viikonloppua odotellessa/huuto elävän taiteen puolesta.

Muovia, jätettä, roinaa

Tänä vuonna työn alla on ollut muovia, jätettä ja roinaa ärsyyntymiseen saakka.

Steve Vanonin Com-post-modern sculpture for the avant gardeners III- veistospuistossa luotiin uusia teoksia kaatopaikkajätteestä. Keskoset-veistospuisto levittäytyi sekin vieriselle tontille, jättäen jälkeensä betoniin valetut hiljaiset chiquitapää, yhtenä aikomuksena kyseenalaistaa kaavoitussuunnitelma, jolla viereinen, mm. Pispalan karnevaalin käytössä oleva puistotontti ahdettaisiin täyteen asuintaloja.

Talolle lisää aikaa

Vuosi on sisältänyt virastojen käytävillä ja mediassa lisääntyvää supinaa arvokkaasta tontista. Asia aiheutti keväällä julkista keskustelua kaupunginvaltuutetun Jouni Sirenin huolestuneesta aloitteesta. Keskustelusta virinnyt Hirvitalo elää- tapahtuma saikin mittavan tuen ja liikkeelle toimintaa arvostavan yleisön, jota vastaan pormestari soittelikin asianaan ettei mitään vuokraoikeuden päättymiseen liittyvää olla nyt sopimassa. Myöskään kesällä alkanut *Hirvitalolle ilmastokatto* -mesenaattikampanja ei tähtää ensisijaisesti poismuuttoon. Kaupungin omistamalle talolle valmistui kauan odotettu kattoremontti yksittäisten ihmisten joukkorahoittamana. Rakennuskulttuurikeskus Piirun ammattilaisten toimesta suoritettu kattoremontti juuri ennen syyssateita, sopi kuin pisteenä iin päälle talon aiemmille julkisivuremonteille. Vapaaehtoisuudella ja ilman julkisia kunnostustukia autiotalosta tunnetuksi kult-

tuurikeskukseksi saatettu Hirvitalo on saanut nyt fyysisesti yli kymmenen vuotta lisää aikaa ja vähintään sen mittaiseksi toivomme tulevan vuokrasopimuksenkin asettuvan. Pitkäkestoinen sopimus oikeutaisi yhdistyksen kulttuuritilojen kunnostustukeen, jonka avulla työrauha taattaisiin sisältötyön tekemiseen.

Kulttuuripääkaupunkihanke

Näköpiirissä on Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke. Koneen säätiön rahoittama monivuotinen kansainvälinen verkostoitumishanke tuo Hirvitalon kautta tulevinakin vuosina kaupunkiin nykytaidetta eri mantereilta ja eri kansanosilta. Tontin lohkomis- ja myyntiaikeet kyseenalaistavat edelleen harvinaisen monialaisen kansalaistoiminnan ja pyyteettömän kulttuurityön. Lähes 14 vuotta ja 500 itsenäisesti toteutunutta näyttelyä ja tapahtumaa, satoja kutsuttuja artisteja ilman palkkai- tai kiinteistökuja kaupungille, on myös edullinen kulttuuriteko näin kulttuuripääkaupunkihankkeen aattona. Viimeinen sana on kuitenkin Tampereen kaupungin ja asunto- ja kiinteistölautakunnan edustajilla, jotka päätöksillään sinetöivät paikallisten kulttuurityöläisten kohtalon.

Hirvitalon galleriatyöryhmän puolesta, Valpuri Talvitie

www.hirvikatu10.net

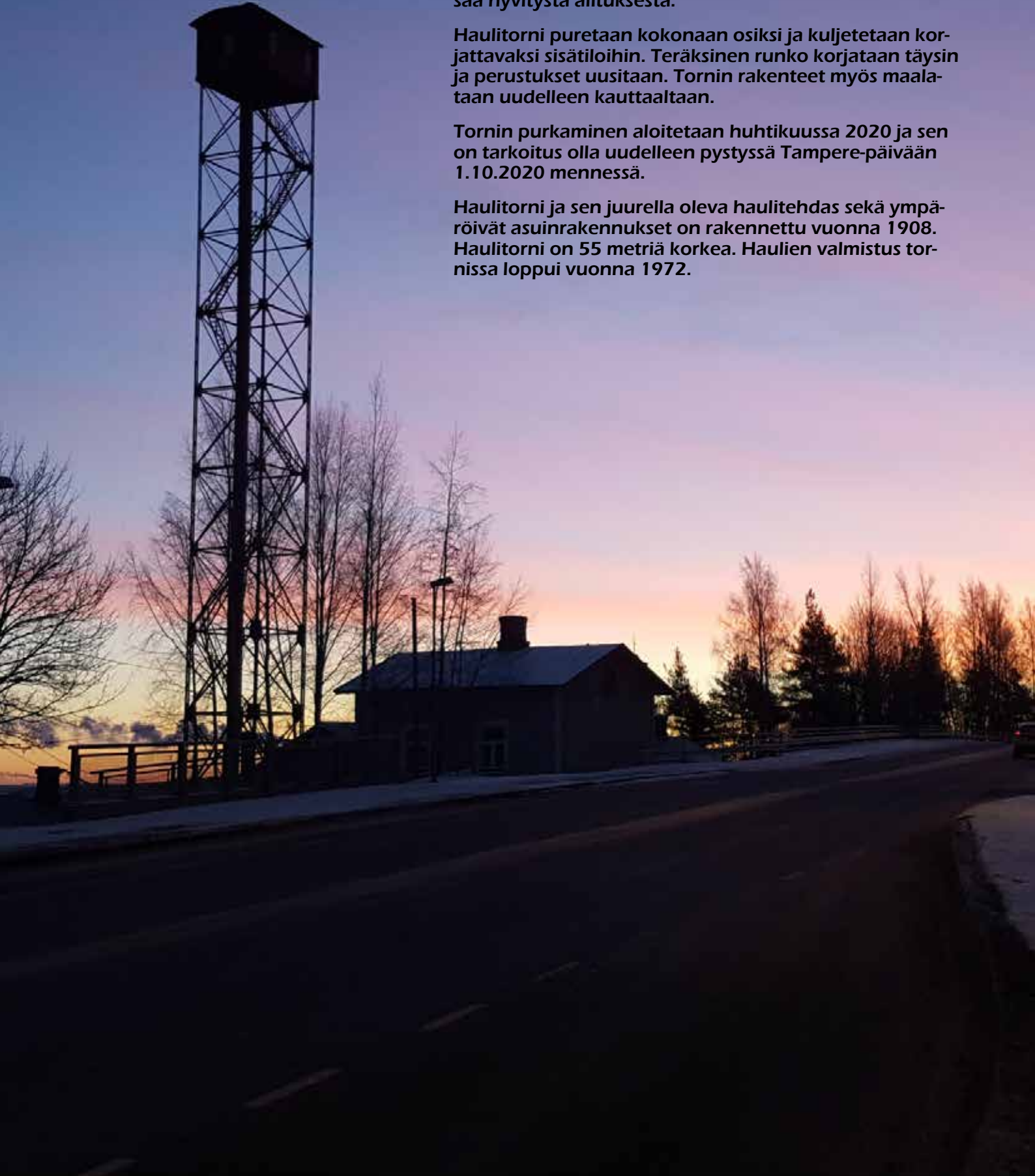
JOKO NYT?

Pispalan haulitornin peruskorjaus siirtyi, kun ensimmäisessä kilpailutuksessa tammikuussa 2019 saatiin vain yksi tarjous. Toinen kilpailutuskierron järjestettiin lokakuussa 2019 tavoitehintaurakkana, jossa urakoitsija laskuttaa toteutuneet kustannukset laskujen mukaan ja saa hyvitystä alituksesta.

Haulitorni puretaan kokonaan osiksi ja kuljetetaan korjattavaksi sisätiloihin. Teräksinen runko korjataan täysin ja perustukset uusitaan. Tornin rakenteet myös maalataan uudelleen kauttaaltaan.

Tornin purkaminen aloitetaan huhtikuussa 2020 ja sen on tarkoitus olla uudelleen pystyssä Tampere-päivään 1.10.2020 mennessä.

Haulitorni ja sen juurella oleva haulitehdas sekä ympäröivät asuinrakennukset on rakennettu vuonna 1908. Haulitorni on 55 metriä korkea. Haulien valmistus tornissa loppui vuonna 1972.

RAJAPORTIN SAUNA - Suomen vanhin yleinen sauna

AVOINNA:

ma 18 - 22
ke 18 - 22
pe 15 - 21
la 14 - 22

Muina aikoina varattavissa tilaussaunaksi
Miesten ja naisten osasto

Maksut: ma ja ke 6€
pe ja la 10€
Myös sarjakortteja

puh. 03 222 3823
Tilaussaunat, puh. 045 136 5557

- Sauna avoinna Itsenäisyyspäivänä 6.12. normaalisti klo 15- 21.
Saunayhdistyksen 30-vuotisjuhlan kunniaksi pihalla myös käärysauna.
- Jouluaattona ti 24.12. sauna avoinna klo 12- 18
- Joulupäivänä ke 25.12. sauna suljettu
- Muina vuodenvaihteen päivinä normaalit aukioloajat

Kahvila

AVOINNA:

SAUNA-AIKOINA JA TILAUKSESTA

Sisätilaa kolmessa huoneessa yhteensä n. 35 paikkaa.
Myös kokouksiin 1-3 huonetta tarjoilulla tai ilman.
Terassilla 20 paikkaa.

Virvokkeita ja pikkusytävää.
Keskiolutoikeudet.

Olemme erikoistuneet koti- ja ulkomaisiin käsityöläis- ja pienpanimojuomiin. Hanassa Pyynikin käsityöläispanimon vaihtuvat oluet.

puh. 044 055 9353

Saunatuotteita:

- T-paitoja 15€
- Saunakassit 10€
- Pellavaiset saunahatut 15€
- Rajaportti-postikortti ja -postimerkki
- Reilun kaupan kahvi Löyly-Mokka
- Kaupunkisaunoja -kirja 25€
- Saunan historiikkikirja "Puhhasta tuli" 15€

Rajaportin hoitola

Siiri Koski, akupunkturisti

Akupunktio, moksibustio, Ayurvedinen pää- ja kasvonhieronta

www.inhimillinenvastaanotto.fi
puh. 044 097 1985

Tuomas Tolpo, hieroja

Klassinen hieronta, urheiluhieronta

puh. 050 568 0735

www.rajaportti.fi/hoitola

SAUNA
CAPITAL
TAMPERE · FINLAND

RAJAPORTIN
SAUNA

TAHMELAN HUUVILA

YHTEISÖN ASIALLA VUODESTA 1948

Tahmelan Huvilan ensimmäinen vuosi on ollut menestys. Osoituksena siitä on ollut yli 10 000 ihmisen kävijämäärä ensimmäisen yhdeksän kuukauden aikana.

Sykähdyttäviä hetkiä on riittänyt. Huvilaan saatiin keväällä kalusteita ja astioita lähiseudun asukkailta ja vähän kauempaakin.

Talkoopäivinä on pesty ikkunoita, rakennettu puutarhaa ja siivottu rantoja. Pispalan Karnevaalien yhteydessä järjestetty Samba Roseiran vetämä kulkue ja lapsille suunnatut tapahtumat ovat myös houkuttelleet kaikenikäisiä kävijöitä.

Entisiä asukkaita ja toimijoita Tahmelan huvilassa aiemmin toimineiden lastenkodin-, naisten suojakodin, ja A-killan ajoilta on käynyt muistelemassa menneitä. Huvilan aikoinaan omistaneen Pispun edustajatkin vierailivat perhejuhlan merkeissä eräänä aurinkoisena kesäpäivänä. Huvila on ollut osallisena sosiaalisen toiminnan järjestämisessä jo vuodesta 1948 ja mukana niin suuren ihmisjoukon elämässä, että tuo muistijälki näkyy myös nykyisessä toiminnassa. Tämän yhteisöllisyyden halu-

taan jatkuvan. Tahmelan Huvila on avoin kaikille jotta mahdollisimman monilla olisi tilaisuus osallistua sen toimintaan.

Paljon tapahtumia 2020

Kevään ohjelmaa rytmittävät erilaiset teemaviikot ja luvassa on monenlaista tekemistä kuten ystävänpäivään liittyvä romantiikka- viikko sekä talvista laskiaisriehaa. Maanantain ja keskiviikon musiillat toteutetaan kumpainkin vähintään kerran kuussa ja niiden lisäksi kerran kuussa on luvassa myös hieman villimpää illanviettoa. Teatteri on rantautunut Huvilaan ja suunnitteilla on mm. varjo- teatterinäytöksiä.

Huvilan lukupiiri kokoontuu sekin kerran kuussa ja kirjailijavierailuja on luvassa myös kevään aikana. Näiden lisäksi Kansainväliset popup-kokit pysyvät vakioohjelmistossa ja suunnitelmissa on erityisten teemabrunssien ja -illallisten järjestäminen. Kevään aikana myös tiettyinä sunnuntaipäivinä järjestetään erityisohjelmaa musiikin ja hyvän ruoan parissa. Ohjelmaideoista ja toteuttajista on koko ajan haku päällä. Pyrki-

myksenä on osallistaa ihmisiä toteuttamaan kaupunkikulttuuria ja siksi tapahtumien ja kokeilujen järjestäminen onnistuukin pienellä aloitekynnyksellä ja riskillä.

Millaisen tapahtuman sinä haluat Tahmelan Huvilalle?

Huvilan piha ja seinät on mahdollista täyttää taiteella. Avointeoshaku on käynnissä 31.1.2020 asti. Näyttelytilaan haetaan teoksia taiteilijoilta ja käsityöläisiltä mm. seuraavilla teemoilla: liike, lapsuus, yhteisö, ilmasto ja huvitus. Muutkin teemat ovat tervetulleita ja tekniikka on vapaa. Näyttely voi olla yksityis- tai ryhmänäyttely ja se voi sijoittua joko kahvilan tai salin puolelle. Huvilan pihaan on puolestaan mahdollista sijoittaa vaikkapa veistoksia tai ympäristötaideteoksia.

Huvila ja sen kahvila on auki koko talven maanantaista lauantaihin kello 11-18. Päivänkeitto tarjolla klo 11.30 alken.

Teksti: Heidi Huhtamalla

KOKKAILUA KANSAINVÄLISELLÄ OTTEELLA

Tampere PopUp Cooks syntyi samaan aikaan kun Tahmelan Huvila avautui. Maaliskuussa 2019 olivat sekä Tahmelan Huvilan avajaiset, että ensimmäinen PopUp-kokkien esiintyminen.

Tampere PopUp Cooks -verkon perustajat Kimmo Rouhiainen sekä Vivian Leung tapasivat kesällä 2018. Molempien visiona oli tarjota tamperelaisille uusia elämyksiä ruuan kautta, sekä kattaa yhteinen ruokapöytä jossa eri kulttuureista tulevien ihmisten olisi mahdollista tutustua toisiinsa ja uusiin ajatusmaailmoihin.”-Ruoka on yhdistävä tekijä, jonka ympärille ihmiset voivat kokoontua, keskustella, tutustua ja oppia uutta. Kestävä kehitys ajaa myös uusia ratkaisuja ruuan tuotannosta sen kuluttamiseen. Tampere PopUp Cooks pyrkiikin toimimaan vastuullisesti ja ympäristöä kunnioittaen. Uusia ideoita, palautetta ja toimintatapoja haetaan jatkuvasti ja siksi on erikoisen mukavaa tulla Tahmelan Huvilaan, jossa vastaanotto on aina ollut lämmintä ja välitöntä”, kertoo Kimmo Rouhiainen. Tampere PopUp Cooks ja Tahmelan Huvila ovatkin tehneet antoisaa yhteistyötä, tuomalla kansainvälisiä makuelämyksiä Tahmelaan ja laajemmin Tampereen alueelle.

Monikulttuurinen ja ääninen

Tampere PopUp Cooks on alusta asti ollut monikulttuurinen, ihmisiä lähentävä ja moniääninen. Kokkeja on lähes kaikilta mantereilta (Etelä-mannerta odotellessa) ja menut vaihtelevat. Palaute on ollut hyvää, vaikka aina on opeteltavaa ja pientä kehitettävää.” Tarkoituksemme on kannustaa itse tekemiseen ja siksi kokit suunnittelevat omatoimisesti menunsa, markkinointikampanjat ja toiminnan organisoinnin. Näin he oppivat tärkeitä taitoja ja tapoja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Me perustajat olemme taustalla kokoamassa ja ohjeistamassa toimintaa.” Kimmo Rouhiainen kuvailee. Tulevaisuudessa haluamme Tampere PopUp Cooks-verkoston olevan se ensimmäinen askel ulkomaalaisille, mutta myös suomalaisille, kun he haluavat testata ruoka-alan liiketoimintaa ja sitä onko heistä vaativalle ravintola-alalle. Haemme jatkuvasti uusia kokkeja sekä sijainteja visiomme toteuttamiseen.

Huvilan manageerausesta vastaa Piirun hallituksen puheenjohtaja Heidi Huhtamalla ja verkoston perustaja Kimmo Rouhiainen ovat tehneet aikaisemmin yhteistyötä alkavien teknologiayritysten kehittämisen eteen. Entiset kollegat ovat pitäneet yhteyttä ja yhteistyön idea syntyi Tammelan torin kahviossa kuulumisia vaihtaessa noin vuosi sitten. Huvila-konseptin ja PopUp Cooks-verkoston arvot kohtasivat ja Huvila tarjosi ympäristön testata liiketoimintaa matalalla riskillä. Kokit puolestaan toivat Huvilaan uudenlaista yhteisöllistä toimintaa.

Foodtechies.fi on ruoka-alan kehitysverkosto, joka organisoii pop-up-tapahtumia, kehittää yhteisökeittiötä sekä luo mahdollisuuksia uusille ruokainnovaatioille ja -teknologioille. Verkoston ovat perustaneet Kimmo Rouhiainen sekä Vivian Leung.

Teksti: Kimmo Rouhiainen, Heidi Huhtamalla
Kuva: Maria Salangina

ENEMMÄN SAUNAA, ENEMMÄN KYLÄHYPPELYÄ

Pispalalaiset yhdistykset löivät jälleen hynttyyt yhteen ja lähettivät yhteisen ehdotuksensa ohjelmahakuun otsikolla Pispala – kylä kaupungissa.

TAMPERE
PIRKANMAA 2026
Euroopan kulttuuripääkaupunkiehdokas

Pispala vuonna 2026 – visio

Ajatuksena on tuoda esille toive ja tavoite, jossa Pispalan Kansalaistaloston tulevaisuus on turvattu rakennusten pitkäaikaisilla sopimuksilla ja myös muut toimintaedellytykset on turvattu pitkälle tulevaisuuteen. Kaikki tilat ja niissä oleva toiminta olisivat yhdenvertaisesti kaikkien ihmisryhmien käytettävissä.

Tavoitteena on harrastaa enemmän kylähyppelyä ja luoda aluksi hyppelyverkosto akselilla Pispala-Hiedanranta-Nekala-Hervanta-Teisko-Tehdas 108 Nokia-Siuro, ottaen oppia toisiltamme ja parantaen oppimaamme. Etsimme uusia kumppanuuksia Pirkanmaalaisten kuntien joukosta jakaaksemme kokemuksia, ideoita ja hyviä käytäntöjä mielekkään kansalaistoininnan puitteissa. Tähtäimessä on myös kansainvälinen yhteistyö aluksi ystävyyskaupunkien (esim. Tartto, Essen ja Nizhny Novgorod) kanssa.

Pispala Hot Spots

Rajaportin saunalla on pisimpään Suomessa löylytelty yleisessä saunassa. Enemmän saunaa löytyy nyt myös Tahmelan Huvilan uumenista ja Pyhäjärvenrannan Saunafestareilta. Tahmelan Huvila uusimpana yhteisötalona on löytänyt nopsasti paikkansa tuhansien kävijöidensä sydämissä

monipuolisine tapahtumineen, näyttelyineen ja herkullisine ruokineen.

Tahmelan mutkassa Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo on kansainvälisen taiteen ja omaehtoisen kulttuurin pitkäikäinen verkostoitumishanke, jossa ammattitaide ja paikalliskulttuuri kohtaavat kuutena päivänä viikossa, ympäri vuoden

Uniikissa, vapaaehtoistyöllä ylläpidetyssä pispalalaistalossa taide- näyttelyitä ja tapahtumia on järjestetty tähän mennessä lähes 500.

Muhevan mullan mailla, Pyhäjärven rannassa seisoo Kurpitsatalo, joka edistää alueen ja kaikkien kaupunkilaisten viihtyvyyttä tuemalla kaupunkiviljelyä, hoitamalla ympäristöä ja luomalla monipuolista kulttuuritoimintaa.

Korjausrakentamisen oppimisympäristönä nykyään toimivaa Rakennuskulttuurikeskus Piirua oltiin jo purkamassa, kunnes EAKR-projektin kautta talo saatiin säilytettyä ja korjattua nykyiseen loistoonsa.

Kirjastotalo perustettiin edistämään kyläläisten lukutaitoa ja -intoa, kun kaupunki lakkautti sivukirjaston Ahjolassa. Sivupisteet löytyvät niin Huvilalta kuin Piirusta. Kirjaston illat täyttyvät mm.

kirjailijoiden vierailuista, harrastuspiireistä, musiikista ja lautapeleillosta.

Pispalan maamerkinä korkeuksiin kohoaa Haulitorni, jonka juurella sijaitsee Pispalan Moreenin ylläpitämä juhla- ja kokoustila Haulitehdas. Joulun alla pispalalaiset yhdistykset järjestävät siellä Joulumarkkinat.

Runoilija Lauri Viidan tarinaa kertoo hänen mukaansa nimetty kotimuseo, jossa runoilija asui lapsuudessa. Syntymäkoti löytyy Pispalanharjulta Pyykkimettän laidalta.

Kulttuuris-kulinaarisia nautintoja tarjoavat myös muut alueen omaleimaiset kuppilat: Pulteri, Cafe Pispala, Vaakon Nakki, Kujakolli, Huvilan kahvila, Rajaportin saunakahvila.

Osoitteessa Ratakatu 5 pelastusta ja uutta yhteisöllistä elämää odottaa komea vanha hirsitalo. Neuvottelut Tampereen kaupungin kanssa sen saamisesta uudeksi kunnostuskohteeksi ovat käynnissä. Pispalasta ohjelmahakuun lähti myös muita ehdotuksia esimerkiksi Rajaportin saunalta sekä Pispala-Bus-kulttuurilinjaan liittyen.

Teksti: Katja Wallenius

PISPALAL LIKKA ASUKASYHDISTYKSEN MOOTTORINA

Ensi keväänä 45 vuotta täyttävää Pispalan asukasyhdistystä luotsaa eteenpäin Pispalal likka Katja Wallenius.

Katja Wallenius asuu Pispalassa ja Pispala asuu Katjassa. Joulukuun puolessa välissä vuonna 1969 alle kaksikymppinen nuoripari kantoi pienen nyytin ensimmäiseen kotiinsa Pispankatu 41:een. Pieni vuokrayksiö tarjosi perheelle kodin vajaan parin vuoden ajan ja vuonna 1971 vähäiset tavarat kannettiin uuteen kotiin Kannaksenkadulle. Sinne syntyi myös Katjan pikkusisko. Syntymästä lähtien Pispala on ollut osana likkojen elämää. Pääosa lapsuudesta kului Tesomalla, mutta mummula säilyi mäellä. Mummulassa Pispalassa ovat käyneet myös Katjan pojat ja sama onni on myös kahdella lapsenlapsella. - Jokaisella lapsella pitäisi olla Pispalan mummu, Katja toteaa pilke silmäkulmassa.

Haaveista totta

Vuosien kuluessa Katjan vanhemmat alkoivat suunnitella oman asunnon ostamista. Mutta mistä? Vanhat talot viehättivät, vaan olisiko sellaiseen varaa? Hieman ennen 1980-luvun puoltaväliä se sitten löytyi. Talo Pispalasta. Vanha

talo oli toiminut poliisilaitoksena 1900-luvun alkupuolelta, ja sittemmin Pelastusarmeijan rukoushuoneena.

Alkoi mittava remontti. Alettiin rakentaa unelmakotia itkevän lattiasienen runtelemaan talovanhukseen. Joku saattaa muistaa kahden teinin kulkevan liian suurissa remonttihaalareissa Pispalan valtatieltä Provastinkadulla sijaitsevaan väliaikaiseen kotiin tai maalailevan aita Harjunpään ja valtatieen kulmauksessa.

Elämän rullatessa eteenpäin kotikulmat vaihtelivat Tampereella, mutta kaipuu Pispalaan säilyi. - Mutta eihän kahden lapsen äidillä ole varaa pispalalaistaloon, Katja suri. Mutta ihmeitä tapahtuu. Vuoden 2004 kevättalvella alkoi kaupanhierominen Erämiehenkadun pihapiiristä ja kaupat lyötiin lukkoon kesäkuussa.

Yhdistystoiminta vei mukanaan

Seuraavana keväänä talonomista ja Wallenius meni uteliaisuuttaan

Pispalan asukasyhdistyksen vuosikokoukseen ja käveli ulos uutena puheenjohtajana! Puheenjohtajan pesti vaihtui parin vuoden jälkeen sihteeriksi, myöhemmin taloudenhoitajaksi, rivijäseneksi ja uudelleen puheenjohtajaksi. Hän vastaa tällä hetkellä pääosin yhdistyksen viestinnästä ja toimii Pispalalain-lehden päätoimittajana.

-Näihin vuosiin mahtuu kymmeniä kannanottoja niin kaavoitukseen, purku- ja rakennuslupiin tai Pispalan puskiin liittyen. Olen muun muassa taistellut asukkaiden rinnalla PispalaBussin puolesta, ollut mukana järjestämässä Pispalan karnevaaleja, jakanut Pispalalaista ja edustan Tampereen kaupunginosayhdistyksiä Järjestöedustamossa, Katja muistelee. - Myöhemmin tulini valituksi myös Pispalan kirjastoyhdistyksen hallitukseen, minkä myötä kirjaston toiminta on tullut tutuksi. Yhdistystoiminta tuo mukavaa sisältöä elämään ja hyvä paikka vaikuttamiseen.

KAAVOITUKSEN JA RAKENTAMISEN RINTAMALLA TAPAHTUU

Pienen hiljaiselon jälkeen olemme taas saaneet erilaisia uutisia koskien Pispala-Tahmelan alueen kaavoitusta ja rakentamista.

Ei purkulupaa Tahmelaan

Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunta päätti lokakuun lopulla pidetyssä kokouksessaan olla myöntämättä poikkeamislupaa Tahmelankatu 21:ssä sijaitsevan rakennuksen purkamiselle ja uudisrakennuksen rakentamiselle. Tontti on asetettu asemakaavan laatimista varten rakennuskieltoon 25.9.2020 asti.

Purettavaksi esitetty asuinrakennus on valmistunut 1950-1960-lukujen taitteessa. Pirkanmaan maakuntamuseo on määritellyt vuonna 2012 laaditussa Tahmelan rakennetun ympäristön inventoinnissa ko. rakennuksen piha-piireineen kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi (arvaluokka II). Poikkeamisluvan hakija vetoaa mm. rakennuksen kosteusongelmiin, julkisivun puuosien paikoittaisiin lahovaurioihin ja likaantumiseen. Rakennuksesta otetut näytteet on analysoitu ja raportissa todetaan: ”Yläpohjan ja keskikerroksen seinän eristeet olivat kuivia eikä niistä löytynyt kosteusvaurioon viittaavaa mikrobikasvustoa... Kellarin kastumisen syyt olisi pystyttävä kattavasti selvittämään ja poistamaan. Rakennuksen ulko-verhouksen uudistaminen kuuluu kiinteistön normaaliin ylläpitoon ja kunnostukseen.”

Hankkeesta kuultiin naapureita ja huomautettavaa oli kahdella naapurilla sekä Pispalan asukasyhdistyksellä.

Varalan urheiluopiston laajentaminen

Varalan urheiluopiston laajentamisen mahdollistava asemakaavaehdotus oli nähtävillä 1.11.–3.12.2019. Asemakaavan muutoksella tavoitellaan urheiluopiston toiminnan laajentamista lisärakentamisen avulla, kuitenkin vaalien alueen arvokasta kulttuuri- ja luonnonympäristöä.

”Asemakaavan muutos mahdollistaa päärakennuksen, Kalliolan ja Majalan laajentamisen sekä lisärakentamista rannassa. Pääkäyttötarkoitukseksi merkitään Urheiluun liittyvää opetus- ja kurssitoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue. Rakennusoi-keudesta enintään puolet voidaan käyttää majoitustoimintaa varten.

Sekä historiallisten että uudempien opistorakennusten ja pihan vanhojen rakenteiden säilyminen turvataan kaavamerkinnoilla. Pysäköintiä on osoitettu uudisrakennuksen alle maanalaiseen halliin sekä pihalle. Puistoalue osoitetaan lähivirkistysalueeksi ja siitä erotetaan pieni pysäköintialue Varalankadun varteen. Sähkömuuntamolle osoitetaan myös uusi tontti Varalankadun varteen. Virkistysalue nimitään Varalanmutkanpuistikoksi.

Kaavojen tilanne

Pispalan II-vaiheen kaavoitus-tilanne koskien kaavoja 8309 ja 8310 tuntuu oleva jälleen jumissa. -Seuraava etappi on 12.12., kun pidetään kyseessä olevia kaavoja koskeva viranomaisneuvottelu.

Tapaamisessa pyritään löytämään yhteinen näkemys siitä, miten kaavoja on muokattava, jotta ne täyttävät lain sisältövaatimukset, kertoo Tampereen kaupungin projektiarkkitehti Minna Kiviluoto

-Lokakuussa nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa rakennusoikeutta oli siis laskettu (Maakuntamuseon ja ELY:n esityksen mukaisesti) sk-piha-merkityiltä kaikkein arvokkaimmilla tonteilla, jotta näille tonteille ei tulisi niin paljon uutta rakentamista. Samoin Rimminkadun ympäristön puutarhamaisissa kortteleissa ja Tukkitien eteläosan korttelista. ELY-keskuksen lausunnon velvoittamana seuraava tarkasteltava ja tarkennettava asia on rakennusoikeuden määrä koko kaava-alueella, Kiviluoto jatkaa. Pohdittavaksi myös jää se, että pitääkö kaavoista 8309 ja 8310 laatia vielä kokonaan uusi ehdotuskierros.

Punaisen tukkitien alueen kiista

Asia koskee Ala-Pispalan, Pulkka-saarenkadun ja Saunasaaren kadun välistä aluetta, jossa kulki aikoinaan Punainen tukkitie. Kaavoittajan tahtotila oli alun perin suojella tukkitietä koko uoman leveydeltä. Mutkan matkaan toi yhdyskuntalautakunnan yhtäkkinen päätös kaventaa suojeltavaa aluetta, kun yhdyskuntalautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Aleksis Jäntti (kok.) vaati, että tontille myönnettäisiin nykyisen kaavan mukainen 0,5:n tonttitehokkuuteen perustuva rakennusoikeus

eikä uudistetun asemakaavan mukaiseen 0,3:n tonttitehokkuuteen perustuvaa rakennusoikeutta. Yhdyskuntalautakunta päätti lukuunsa äänin 7-6 että tonttien teho-kuusluvaksi asetetaan 0,4.

Punaisen tukkitien-korttelissa on alun perin ollut kahdeksan tonttia, joista jokaisessa on ollut yksi asuinrakennus ja mahdollisesti talousrakennuksia. Yksi tonteista on jaettu kahtia, ja toiselle puolelle on rakennettu talo. Tontin omistajan tahtotila on rakentaa myös toiselle tontinpuolikkaalle, mitä naapurusto ja alueen muut toimijat (Pispalan Moreeni, Pispalan asukasyhdistys, satamapäällikkö Matti Joki) ovat vastustaneet Punaisen tukkitien suojelemiseksi.

Maakuntamuseo ja ELY-keskus lausuvat asiasta

Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että rakennusoikeuden laskeminen 0,3:een asemakaavoituksen laatiman kaavaehdotuksen mukaisesti koko Punaisen tukkitien alueella olisi alueen kulttuurihistoriallisten arvojen ja kiinteistön omistajien tasapuolisen kohtelun

kannalta parempi ratkaisu, kuin yhdyskuntalautakunnan ko. kortteliin tekemä asemakaavoituksen esityksestä poikkeava ratkaisuesitys, jossa tonttitehokkuus määritellään korttelin länsipuolella suuremmaksi kuin itäpuolen tonteilla.

ELY-keskus toteaa Punaista tukkitietä (kaava 8309) koskevassa lausunnossaan: Korttelin kautta on kulkenut kulttuurihistoriallisesti merkittävä punainen tukkitie, joka edelleen jäsentää Pispalan aluerakennetta rakennettujen ja rakentamattomien alojen suhteen. Korttelin itäpuolen tonttien osalta on perustellusti käytetty rakennustehokkuutta 0,3, jolloin Punaisen tukkitien osa tonteista on saatu säilytettyä rakentamattomana. Länsipuolella, muuten vastaavissa olosuhteissa, on kuitenkin käytetty tonttitehokkuutta 0,4 ja rakennusaloja on viety entisen tukkitien alueelle.

Menettely on ELY -keskuksen näkemyksen mukaan ristiriidassa kaavan keskeisen lähtökohdan kanssa, joka oli RKY -alueen ar-

vojen turvaaminen, mikä perustuu valtakunnallisiin alueidenkäyttö-tavoitteisiin. Muut tavoitteet, kuten täydennysrakentaminen, ovat siten lähtökohtaisesti alisteisia arvojen turvaamiselle.

Rakennusalamerkinnät, jotka sallivat uudisrakentamista Punaisen tukkitien alueella, tulee poistaa kaavasta. Koko korttelissa tulee siten olla sama tonttitehokkuus ja rakennusoikeus tulee erotella asuinrakennukseen ja muihin rakennuksiin siten, että kullakin tontilla on varaus vain yhdelle asuinrakennukselle.

ELY-keskus katsoo myös, että sen asemakaavasta 8309 8.3.2019 antamassa lausunnossa esitetyt periaatteet mm. rakennusoikeuden määrästä, rakentamistavasta ja ympäristön arvojen säilyttämisestä tulee huomioida myös kaavan 8310 osalta.

Punaisen tukkitien kaava ratkaisujen jatkokäsittely selkiytynee 12.12. viranomaisneuvottelussa.

Teksti ja Kuva: Katja Wallenius

PIIRUN RAKU-HANKKEESTA VALMISTUU OSAAJIA

Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ry on hallinnoinut työllisyyspoliittista Raku-hanketta jo kaksi vuotta. Hankkeessa on ollut lukuisa joukko työkokeilijoita sekä harjoittelijoita eri oppilaitoksista. Näiden lisäksi on ollut paljon henkilöitä palkkatuetussa työssä ja näistä monilla on mm. rakennusalan oppisopimus, joka painottuu säilyttävään korjausrakentamiseen. Kuluvana syksynä ammattiin valmistuneista on

muutama tutkinnon suorittaneista työllistynyt suoraan Pispalan alueelle kevytyrittäjinä ns. apukäsinä. Piiru siis toimii oppimisympäristönä ja vuoden 2019 näyttävimpiä työkohteina ovat olleet Tahmelan Huvilan huolto ja pintaremontointi, Hirvitalon katon kunnostus (Kuvassa) ja Lauri Viita museon ulkovuorauksen kunnostus ja maalaus sekä sokkelin korjaustyöt.

Raku-hankkeen projektipäällik-

kö Katri Väänänen ja työmaapäällikkö Keimo Ketvell ovat olleet tyytyväisiä siitä, että suurelle osalle valmistuneista löytyy työpaikka tai jatko-opiskelupaikka.

Teksti: Heidi Huhtamalla

Kuva: Osku Leinonen

Nallepaina – aikuinen ja lapsi 3-6 v Urheilukoulut 4-6 -vuotiaille ja 6-8 -vuotiaille

Kevätkauden 2020 ryhmiin ilmoittautuminen
varala.fi

HyväOlo -viikonloppu pe-su 31.1-2.2.2020

Monipuolista liikuntaa ylikuormituksesta
tai stressistä palautuvalle.

Ilmoittaudu: **varala.fi**

Ravintola Säteen ja Kahvilan Annan herkut lähellä sinua!

Poikkea herkuttelemaan kahvilaan tai
syömään maittava lounas.

Varalan Urheiluopisto

Varalankatu 36, 33240 TAMPERE, p.03 2631 111
info@varala.fi, varala.fi, @varalaofficial, #varala

Since 1909

Tutustu tulevan kevään ja
kesän muuhun tarjontamme

www.varala.fi

TAHMELAN HUVILA

Kulttuuria, ruokaa ja huvilaelämää

Uramonkatu 9, Pyhäjärven rannassa Hirvikadun päässä

Avoinna ma-la 11-18, tapahtumailtoina, myös su, pidempään

kahvila ● galleria ● kirjasto ● tapahtumatila ● työtilat ● tilaussauna

044 2443 729 ● www.facebook.com/tahmelanhuvila/

**Tahmelan
Huvila**

**Tahmelan
Huvila**

AVOIN TEOSHAKU TAHMELAN HUVILAN NÄYTTELYTILAAN 31.1.2020 ASTI

Toivomme taiteilijoiden pohtivan teoksissaan muun muassa seuraavia teemoja:

liike ● lapsuus ● yhteisö ● ilmasto ● huvitus

Lisätietoja näyttelyhausta:

huvila.galleria@gmail.com ● FB 'Tahmelan huvilan avoin teoshaku 2020'

TUE PISPALALAISTEN YHDISTYSTEN TOIMINTAA:

Pispalan asukasyhdistys ry 10 €	FI77 8000 1700 8937 96
Pispalan Kirjastoyhdistys ry 5 €	FI06 8000 1270 9340 38
Pispalan Kulttuuriyhdistys ry Hirvitalo 20 €, vähävaraiset 10 €	FI94 4726 5020 0414 18
Kurpitsaliike ry 10 € / vähävaraiset 5 €	FI31 8000 1870 5926 32
Pispalan Musiikkiyhdistys ry 5 €	FI65 5732 0920 0203 14
Pispalan Saunayhdistys ry 15 €	FI18 8000 1470 8950 54
Pispalan Moreeni 15 €	FI26 5730 0820 6060 08
Lauri Viita-seura 20 €/10 € opiskelijat	FI16 6601 0001 1624 11

Kiitos!